МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВІАШАГІКХЕТА!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІай обкома, Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Советен Министрий Советен орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУВЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

№ 58 (4071). | ШОАТТА, 15 май 1965 шу. | Мах 2 кеп.

ИНДЕ ПРЕМЬЕР-МИНИСТР МОСКВЕ ВАР

Советски правительства вехарах 12 мае Москве венав Инде премьер-министр Лал Бахадур Шастри.

Индеи Советски Союзеи паччахьалкхений байракхашца егача Внуковски аэродроме везача хьаьша накъа бахар СССР Министрий Совета Председатель А. Н. Косыгин, СССР Министрий Совета Председатела хьалхара заместитель К. Т. Мазуров, СССР Министрий Совета Председатела заместитель В. Э. Дымшиц, кхыбола официальни нах.

Аэродроме бар къахьегамхой дукха викалаш, Советски Союзера Инде посол Трилоки Натх Кауль, кхыбола кхыча мехкий дипломаташ, журналисташ.

Инде Республика премьер-министр Лал Бахадур Шастри 12 мае Кремле визитаца СССР Министрий Совета Председатель А. Н. Косыгин волча хилар.

Гуччахьара доттагІал тІехьа къамаьл хилар А. Н. Косыгинаи Лал Бахадур Шастренеи юкъе.

Инде Республика премьер-министр Лал Бахадур Шастри 12 мае визитаца Кремле СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель А. И. Микоян волча хилар.

Безаме, доттагІал тІехьа къамаьл хилар А. И. Микоянаи Лал Бахадур Шастренеи юкъе.

(ТАСС).

ИНДЕ ПОСОЛЬСТВЕ ОТТАДАЬ ШУ

13 мае Инде посольстве шу оттадир Инде премьер-министра Лал Бахадур Шастре.

Советски оагІонгахьара шу отталаьча бар А. Н. Косыгин, К. Т. Мазуров, Д. С. Полянский, А. Н. Шелепин, кхыбараш.

Индийски оагІонгахьара цига бар кхыча мехкашцарча гІулакхий министр Сваран Сингх, къаман планови комиссе председатела заместитель Ашока Мехта, кхыбараш.

Хьаьшашка дош оалаш къамаьл дир Лал Бахадур Шастре. Цул тІехьагІа къамаьл дир СССР Министрий Совет Председатела А. Н. Косыгина. Цар къамаьлашка чІоагІа ладийгІар, деттача тІоарашца дукхаза юкъахдаьхар.

(ТАСС).

Лакхехьарча сурта тІа шоана гу Навоински химкомбината цхьа участок.

Лохехьарча сурта тІа — монтажник Иван Сури монтажниний бригадир Валех Мамедови.

А. Усманова урташ.
ТАСС фотохроника.

Каьхат дукхагІа хургда

ЛЕНИНГРАД, 13 май. (ТАСС корр.). Ер шу эггара хьувкъамегІа шу да мехка каьхат дерашта. Болх бе йолайолийтаргья керда мощносташ, мехкага кхоачаргда семилетка хьалхарча шерарчул цкъаи ахаззеи дукхагІа каьхат, целлюлоза—шозза, картон — шоззеи ахаззеи дукхагІа. ХІанз хьалъеш латт целлюлозно-каьхата промышленноста 13 гигант. шеръеш я йоккхагІа йола 60 предприяти.

Цу хьакъехьа хоам бир тахан хьайийлача Іилма-технически конференце Е. А. Кузнецова — СССР Госпланерча хьун, целлюлозно-каьхата, хьу чакхйоахача промышленностеи хьун боахамеи гІулакхашта йолча Пачхаьхьалкхен комитета управлене начальника.

Конференце дакъа лоацараша ювцаргья целлюлозаи каьхатеи дикал лакхъяра, производства технологи эргаьккха тоаяра проблемаш.

АЬШКА САЬРГАШ ТІА СОМИЙ БЕШАМАШ

ТИРАСПОЛЬ. (Молдавски ССР), 13 май. (ТАСС корр.). Днестра йистте ІотІаотт хозача гаьний нийса мугІарч. Уж дукха я, гектара тІа эзарнел совгІа. Гаьний ткъовронгаш мугІарчий дІоаххала техача аьшксаьргех дІайийхка я.

Укх тайпара я «Днестр» яхача совхозе егІа керда тайпа шпалерни беш. Яржар цхьатарра долаш йола гаьнаш лоха я. Уж цІаккха а лакхлургьяц. Массазарча бешамел дуккха а толашагІа я шпалерни беш. Лелаеш аттагІа я из, хІаьта сом тела йолалу из 3—4 шу хьалхагІа, хІара гектара тІара 250—300 центнер сом лу цо.

Шпалерни бешамаш дІаегІай ишт-та Ленина цІерахча, «Красный садовод» яхача колхозашка а района цхьаццадолча кхыча боахамашка а. Уж дІаегІай хий дехкача нийсача лаьтташка. Цо йиш хулийтаргья ха-оттама хьалаш миччa бесса дале а сом хьувкъабе.

Дикача агротехнически хана бІаьсти юххьанца юв культураш дІайийна яьннай Шаьла района «Южный» яхача совхоза пов. Кузнецова бригадера М. Исмаиловеи А. Мудаевеи кулгалду звенош.

ХьажкІаш 200 гектара тІа дІайийна яьннай, хІаьта шекара свекла — 150 гектара тІа. Цхьатарра хоза хьатІаяьннай культураш. ХІанз къаьстта царна дукха гІулакхаш эшилга кхетаду механизатораша. Шекара свеклана хьалхара оасар даь чакхдаьккхад. ХІанз свекла нийлхъеш ба уж.

Сурта тІа: шекара свеклана культиваци еш ба «Южный» яхача совхоза механизатораш.

Н. Нобиашвиле сурт.

Навоински комбинат болх беш я!

РЕПОРТАЖ

Ер шу доладелча денз боамби кхеберашта бІаьш тоннаш минеральни удобренеш яхьийтай Навоински химически комбината коллективо. Юххьанца цо болх бора арахьара тІаккхухьа бедал чакхйоахаш. ХІаьта тахан ший аммиак я цун! Ший биззача низаца Узбекистане болх бе йолаеннай кхы цхьаькха а «хьувкъамий завод».

Автотрасса йода комбинатагахьа. Цхьан юкъа шоана улув гІолла тІехделх къонача гаьний мугІарчаш — дукха ха ялалехьа городаи предприятенеи юкъера баьцпара пен а хинна дІаоттаргболаш бола мух сецабе егІача хьун оаса.

Наькъа бІоаххала дода цхьаннахьа лаьттанна кІалхара хьалъараикхха газови магистрала га. Мехка эггара дарегІа йола бедал тел цо плодороде йоккхача фабрикана. Бухарера гаьна йоацциаш Іалаьмате дукха Іалама газ йоалла моттиг хьаеллар заман событи я аьлча, доацар дувцилга хургдацар. БІаьш предприятеши городаши я хІанз кхомерчеи кІур ца боагІачеи доагоча хІамах пайда эцаш. Цхьабакъда, доккхача химена Іалаьмате боккха пайда луш йола бедал а хилар дуккхача предприятешка садолийтача Іалама газах. Царех я Навоински химкомбинат а.

Цунна проект оттаьй Москверча, Ленинградерча, кхыча городашкарча 17 институто, дай-мехка Іилмо хьамел даь кердеи прогрессивни мел дола хІама технологеца а аппаратураца а хилийтара йоакхо а еш. Советски Союзерчеи социалистически мехкашкарчеи ши бІаь гаргга йолча предприяте оборудовани кийчъяьй комбината. Цун керттера дакъа этажерка оалаш йолча дуккхала вІашгІаръяьча вІашагІъехкача майдаш тІа дІаоттадаьд. Арахьарча Іоткъамах лорае езаш йола кІеззига машинаш мара яц тІера къайлача помещенешка.

Проектировщикаш, конструкторъаш, инженераш - экономисташ, заводской новатораш массава а цхьа уйла йолаш ба: отходаш хила йиш яц комбинате, йолла хІама гІулакхага дІаяха езаш я, маьхера продукци хила еза йоллача хІамах!

Средни Азерча химически промышленносте бедалах комплексно пайда эца йолаеннарех цаІ хургья Навоински комбинат укх гарггарча хана. Масала, аммиак яккхарга дІайодача синтегаза «новкъост» хургья ацетилен. ХІаьта цунах йоалл Іалаьмате дукха химически продукташ. Дуккхаза из хувцаялийтачул тІехьагІа цунах яха йиш я пластикаш а, синтетически хьоасий а, каучук а.

Иштта айхха вІашагІа а хьерчалуш, эшараш вІаши дІакхоачаш а деш, вІаши улл-уллув латтаргда комбинатера ши га: аммиак хьаяри тІехьара хьахулаш йола продукт нитрона хьоаса хургболаш йола ацетилен арахецари. Цу тайпарча производства схемах боала пайда Іалаьмате боккха ба. Арахецача продуктай ассортимент шерлургья, хІаьта уж маьха дуккха дарегІа а хургья.

Оатаенна аммиачни селитр — кхай кхача, мукъа цианамид чуэца болабале хьалхагІа боамбе гІа дожадеш йола препарат, нитрона синтетически хьоаса — искусственни тха. Вай цІераш яьхараш комбинато арахецаргйолчарех массехк тайпа продукт мара яц. Царна юкъера а къаьстта белгалъяккха еза нитрон. Натуральни тхан цІенхашттара конкурент я из. Нитронах яь хІамаш Іалаьмате йІайха а чІоагІа а хул, атта юттал, маьлхах ягац. Навоински комбинато шера арахецаргдолча искусственни тах итташ миллионаш метраш кІадаш де йиш я. Иззал дукха синтетически хьоаса миллионаш устагІашта тІера доаккха тха миссел хургба!

ХІанз дІайолалуш мара яц химикий кердача коллектива биографи.

Игорь УСТИМЕНКО. (АПН).

МАШАР, КЪАХЬЕГАМ, ИРАЗ ЛОРАДЕШ

ВАРШАВСКИ ДОГОВОРА ИТТ ШУ ДИЗАД

— Социалистически мехкий машарера къахьегам тешшаме Іалашбу Варшавски договоро — иштта дІадоладир ТАСС-а корреспондентацара ший къамаьл Варшавски договора юкъе дакъа лоацача пачхьалкхений ВІашагІкхийттача Герзашцарча Низий штаба начальника эскара инарала П. И. Батова. — Из оборонительни союз вІашагІъелла ди — 1955 шера 14 май — белгалъяьнна веха а хинна машар бахьан долаш халкъаша лоаттабеча къовсама историна юкъедахад.

Договор оттадар — социалистически мехкаша шоаш лорадара законах хила йоагІа акт. Шоай вІашагІтІеха низ малхбузехьарча державай КъилбаседаатлантичесКи блока духьалъоттабанза яланзар Албани, Болгари, Венгри, ГДР, Польша, Румыни, СССР, Чехословаки.

Агрессорий наькъа духьала оттайир кагъюлургйоаца духьале — Советски Союза, договора юкъе дакъа лоацаш долча кхыча мехкий тІатІа дукхагІа чІоагІлуш латта экономически низ.

ЛерхІарашкеи характергеи диллача НАТО блокал овлангара дена башха да Варшавски договор. Цунна кулгаш ядир НАТО хьахинначул тІехьагІа ялх шу даьлча, хІаьта цо а тешал ду социалистически пачхьалкхенаш ца йоалаш даь гІулакх из хилар, малхбузехьарча мехкий агрессивни гІулакхашта духьала луш дола жоп из хилар.

Нагахьа санна НАТО вІашагІйолларо дунен халкъашта юкъера хьал кхохкадаьдале, Варшавски договоро из соцаеш дола гІулакх тІаоттадир цунна. Из хилар социалистически мехкаша машар безаш йола арахьара политика лела а яьндаь, лела а ендаь.

Варшавски договор даро духьале яц Германе кхелах дола дош къоастадара. 1955 шера 14 мае ГДР правительства деклараци араьккхар, «Германе из дале а е кхыдале а долча даькъо ше вІашагІкхеталехьа цо даь хиннача белгталарча тІема-политически договорашкеи соглашенешкеи хьежжа тІайиіца хиннача декхарех вІашагІкхийтта Германи мукъайоалаш хилара» хьакъехьара деклараци. Из заявлени кхетамца тІайийцар договора юкъе дакъа лоацараша.

Варшавски договоро лерхІараши принципаши ООН-а Уставо маяххара я. Из — машар безача пачхьалкхений регионально союз. НАТО блок яц регионально, хІана аьлча тайп-тайпарча континенташкара мехкаш долх цунна юкъе.

Варшавски договора Организаце наІараш хьайийла я ерригача пачхьалкхенашта. ХІаьта НАТО-и империалистически мехкий кхыйола союзаши чулостаяь группировкаш а социалистически содружества мехкашта духьалъерзаяь а я. НАТО агрессивни чулоацам болаши чулостаяьи хилар бакъ хилар хьахьекхар 1954 шера март бетта, Советски правительства Къилбаседаатлантически пакте СССР дакъа лацара хьакъехьарча дешага хьажа ше кийча хилар дІакхайкадаьча, цхьабакъда, малхбузехьарча державаша из предложени тІа ца эцаш йитача хана.

Инарала Батова аьлар, социалистически мехкий оборонительни организаце кІезига дакъа лаьцалац халкъаша машаре дахара духьа, дунен халкъашта юкъера кхохкам кІаьдбар духьа лоаттабеча къовсама юкъе.

Белггала аьлча — договора юкъе дакъа лоацаш долча мехкаша 1955 шерагара 1958 шерага кхаччалца цхьан оагІорахьарча порядках 2.477 эзар саг юкъера воаккхаш кІезигдир шоай герзашцара низаш. ХІаьта 1960—1961 шерашка цІаькха а ший эскар кІезигдир СССР.

Укх тІеххьарча хана лоархІамера дунен халкъашта юкъера событи а машари массане а юкъара кхерамзлеи бахьан долаш лоаттабеча къовсама юкъе лоаца дакъа а хилар Политически консультативни комитета заседанех (Варшава, 1965 шера 19—20 январь). Варшавски договора юкъе дакъа лоацараш лаьрххІа духьал баьлар дуккхача оагІорахьара НАТО ядерни низаш вІашагІтохара а ФРГ-ега ядерни герз дІадалара а. Цар дІакхайкадир, нагахьа санна из цар чакхдаьккха моттиг хуле, шоаш лорабеш дола гІулакхаш данза шоаш барг ца хилар.

Советски Союзо, Варшавски договореи ерригача социалистически содружествай вокх мехкаша тахан къовсам лоаттабу дунен халкъашта юкъера кхохкам кІаьдбараи сихдаь хьадеш латта герз лаьгІдараи новкъостал дергдолаш дола керда практически гІулакхаш чакхдахар духьа.

Индокитаера тІом шербара наькъа тІа льннай ВІашагІкхийтта Штаташ, цар авиаце бомбаш чуетт ДРВ территорена. США-и кхыча империалистически пачхьалкхенийи агрессивни гІозараша термоядерни тІом хьоабара планаш кийчъю, подрывной гІулакхаш леладу Европа социалистически мехкашта духьала. Цу хьалашка шоай пачхьалкхений кхерамзле Іалашъяра де доагтІаш дола гІулакхаш деш я Варшавски договора Герзашцарча Низий вІашагІкхийтта командовани.

П. И. Батова белгалдаьккхар, хІанз шоай доалахьа эггара кердагІа дола герзи тІема техникеи йолаш дола социалистически мехкий эскараш материально-технически кийчдара боарам укх тІеххьарча шерашка къаьстта дикагІа холуш лакхбенна хилар.

Социалистически мехкий эскараш пхьан ленински принципаш тІа вІашагІдехкад. Цо Іалашду уж чІоагІеи дохаргдоаца доттагІал долаши хулга.

ДоттагІала бувзамий дуккхача тайп-тайпарча формашта юкъе лоархІамера дакъа да командноштабни бІуний ученеш цхьана яр. Укх тІеххьарча шерашка цу тайпара ученеши маневраши яьй Польша, ГДР, Чехословаке, Румыне, Венгре, Болгаре территореш тІа. Цар хьахьекхар эскараш кхотаденнеи тІема цхьоагІо йолаши хилар, социалистически содружества мехкий пачхьалкхений доазонаш лораде уж кийча хилар.

Варшавски договор — машара низ бола фактор, хІана аьлча цо юхакъайлад империалистически агрессорий гІулакхаш, социалистически мехкий кхерамзле тешшаме Іалаш а еш, аьлар инарала Батова ший къамаьл чакхдоаллаш.

(ТАСС).

ТАСС-а ХОАМ

«ЛУНА-5» ЯХА СТАНЦИ НИКЪ БАЬ ЯЛАР

Укх шера 12 мае московски ханах 22 сахьати 10 минути яьлча Морхий форда районе Бетта тІа Іоессар «Луна-5» яха автоматически станци.

Станци сигала йодачеи Бетта дІатІакхоачачеи хана Бетта тІа кІаьдда Іойоссара система дІахо шаьръяра хиланза даргдоацаш дола дуккха хоамаш кхаьчад.

Республика кхашка

ДЕКХАРАШ кхоачашдергда

Укх бІаьстанарча деношка дукха гІулакхаш да тха тхьамка леладерий де дезаш. Укх деношка тхьамка дІадогІа доладургда тхо, хІаьта хІанз парникашка рассада хьалкхееш я.

Укх шера 25 гектар лаьтта тхьамка хьалкхедергда тха звенос. Цхьан гектара тІара планах 10 центнер мара йоацача 11 центнер тхьамка чуэца дош деннад тхьамка леладераша. Цу гІулакха хьалкхееш я 700 рама рассада.

Укх шера керда техника хьаэцаргья оаха — тхьамка дІадогІаш йола машинаш. Уж машинаш Іомае 8 йоІ яхаяр тха совхозера. ХІанз сихха йистебоалаш хиларал совгІа хьабе дуккха аттагІа а хургба из болх. Кхы а да тханцига керда хІамаш.

М. ИДРИСОВА,
Шаьла района «Автуринский» совхоза тхьамка леладеча звено звеньевая.

ЮРТБОАХАМА КЪАХЬЕГАМХОЙ, ТОЛАМЕ ЧАКХДАХА БІАЬСТАН БАЛХАШ!

Сихде хьажкІаш дІаювлга

ЛерттІа гІулакх дІакхоачийташ хилча хьажкІаш, кІа, дуга геттара дика кхеде йиш йолаш да Шелковски района Кирова цІерахча колхоза лаьтташ. Укх шера дукхагІа дІае а, дуккха а дукхагІа чуя а лерхІ колхозе ялатийнеи силосаи йола хьажкІаш.

ХІара гектара тІара 40—45 центнер фуалъяьхаи 250—300 центнер доакъараи йола хьажкІаш яха аьнна социалистически декхараш тІайийцар звеноша. Из кхоачашдара хьажкІаш хургйолча эзар гектар гаргга долча лаьтта хиш дехкара эша сангараши харшаши даьхад. ДукхагІа долча лаьтта гурахьеи Іайи хий диллад.

Укхаза дика кхетадора хьажкІаш хьувкъаяра лаьтта хьаьнделга лоархІаме гІулакх хилар. Цулухьа гурахьеи Іан замалахьеи ширдаьнна кхо диллар кхашка. 4500—5000 тонн кхо да хьажкІий кхай тІа диллар, цул совгІа цхьацца центнер минеральни удобренеш а тайсай, цхьадолча кхашка соахка гурахьа тессар суперфосфат, хІаьта вокх кхашка бІаьсти йоалаш аммиачни селитра тессай. ШирдІаьнна кхо кІезигагІа диллача кхы а тасса лерхІ минеральни удобренеш.

Гуш да дика хьажкІаш хьалкхеяра Кирова цІерахча колхозе эшаш дола хьалаш долга. Цхьабакъда, хьажкІаш дІаера кийчо еш цхьадола гІалаташ дувлийтад укхаза. ХьажкІаш дІае йолаялалехьа ши-кхо ди хьалха мара вІашагІйоххханзар механизировании звенош. Из бахьан долаш звеной членаша шоаш аханзар кхаш, цар хьаьнданзар уж, кхычар диллар хий а.

ХІанз дІайийна йоалаш латт колхозе хьажкІаш. Шоашта могар деш хьабоагІа механизатораш агротехнико ма яххара хьажкІаш дІаера.

— 207 гектара тІа доакъарийнеи 100 гектара тІа ялатийнеи лаьрхІа хьажкІаш хьалкхергья оаха, — дувц цхьоалагІча бригада механизировании звено звеньевойс Маришев Димтре. — Юххьанца денз ши агрегат я хьажкІаш дІаювш. Дерригa балхаш механизмашца де лаьрхІад оаха, цудухьа квадраташ нийса хургйолаш а хьажкІаш 10—12 сантиметр кІоарга дІае а гІерташ тхоай низ кхоачар ду оаха.

Кирова цІерахча колхоза кхоалагІча бригаде хьажкІаш лелаяра вІашагІъелла звено хІанз а тІехьа звеньевой воацаш я. Цунга хьежжа, во лел укхаза болх а, 300 гектара тІа дІае езача 107 гектара тІа мара дІайийнаяц хьажкІаш.

— Тхо массарел а тІехьа доладелар хьажкІаш дІае, хІана аьлча, тха звено эггара тІехьагІа мара вІашагІйолланзар, — йоах тракториста Мусаев Мухьмадеи сеяльщика Рубаев Юреи.

— ТІехига ма юй оаш хьажкІаш, хаций шоана уж мел кІоарга дІае еза? — хьаттача цар оал:

— Ялх-ворхІ сантиметр кІоарга юш хилча тоъаргьеций уж?

Цул совгІа дика хац царна квадраташ нийсъе а. ХьажкІаш дІаера опыт кІезига хиларах да из. Новкъостал эш царна. ХІаьта а цар балха тІахьожам лоаттабара сагота вац бригадир Хубежов Георгийи колхоза керттера агроном Чубенко Петри. Нагахьа мара хилац уж шиъ хьажкІаш дІаювча.

Кхы а да укхаза балха Іаткъаш дола кхоачамбоацараш. Цхьадолча дийнахьа хІама ца деш латташ ха йоае езаш хул механизаторий, дІаера эша хьажкІаш ханнахьа хьатІа ца ярах. Ханханнахьа кийчбац царна бІайха кхача а. Газеташ, журналаш, шахматаш яц культстане. Сихха дІалаха деза уж кхоачамбоацараш.

Ам. ПЛИЕВ,
тха собкорр.

Партийни вахар

Коммуниста оамал

Iохкайла тIоара дизза лаьтта бехьокха а даь, Iохкессар Iаддалмажита. «Кхоана дIае мегаргья», — аьлар цо. Къонача, бакъда опыт йолча механизатора аьнначоа тIехьа хилар совхоза керттера агроном Ф. Царев. «Ха-м я», — аьнна бакъдир цо Iаддалмажита аьннар.

ШоллагIча дийнахьа, дог гIоздаьнна волаш, бIаьстан мух хьекхача кхай тIа яьккхар цо ший «МТЗ-5» яха трактор.

Цхьабакъда, агрегат дика лелапар хьалхарча дийнахь, делкъел тIехьагIа мара болх дIаболабаьбоацпашехь а. ТIаьда лаьтта катокашта хьатIалетар, агрегат сепа а еш дIалаха дезаш хулар из, хIаьта иштта цIенъе елаш хулар сеялка сошнякаш а.

Юхьа тIара хьоцар дIа а доахаш, сеяльщика Абдаев Сайдас йоахар:

— Кхы цхьаькха ди дакхка йиш яц?

— Йиш яц! БIаьсти цхьа сахьат а деза да, — аьнна жоп делар Iаддалмажита. Лаьттанца тIоадал кIезига я. Лаьтта тIаьда долча хана дIаде деза фу, из дика хьалтIадаргдолаш, цун овла чIоагIлургболаш.

Шин дийнахьеи ах дийнахьеи механизатора Iаддалмажитеи сеяльщика Абдаев Сайдаси шовзткъа гектара тIа шекара свекла дIайийра.

Дийнахьа йоагIача нормал 15 процент мара тIехбаланзар уж, кхы сихагIа болх булургболаш дацар. ХIаьта кхоалагIча дийнахьа а цхьа хьовзам хилар царна: трактора подшипникаш лаьлар. Iай ремонт яьяцар Iаддалмажита, бIаьсти гота йистеьлча ергйолаш. Йистеяла дукха хIама ца эшача дIа-м кхаьчар из. Тамаш а яцар трактор йохар: дIадахача шера кIаьла оахам лоархIаш 1361 гектар лаьтта ахара лоархIаме болх бир цо. ЦаIи ахи план хул цох. БIарччача Iай болх беш хилар из трактор: грейферни погрузчикаца эзар тонн шира кхо тIалеттар цо. Дукха еза Iаддалмажита ший болата алача, мотора татах хов цунна фу эш, цо мишта болх бу, холу цун лазар. Техникана гIулакх дика деш хиларах соакха запасной оатхалашта тIагIолла тоъал ахча кхолир къонача механизатора.

Доазув доапаш да говзал Iомаяра гIулакх. Дукха ха я Грозненски района № 2 йолча шурий совхозе Iаддалмажита цIи хеза, района дикагIчарех вола механизатор ва из. Цунна геттара дика йовз техника, лерттIа пайда эца хов цох. Социалистически яхьа эггара хьалхарча мугIарашка хул Iаддалмажит массаза а. Иштта хила веза къона коммунист.

Бакъда, шийна карагIдаьнначох кхоачамбаь Iац Нурмагомаев Iаддалмажит. Механик хила чIоагIо яьй цо. ДIадахача шера Серноводски юртбоахама техникуме заочно деша вахав из. Бийса яххалца электрически лампа йоагаш хул НурмагомаевгIар цIагIа. Тхьайса ухк цун цIен-нанеи зIамига йиIиги. хIаьта къона механизатор учебникаш Iомадеш ва.

Цун тракторо дайман а бу овсарле лакха йолаш болх. Из да цо дика Iунал дар, лерттIа пайда эцар бахьан долаш. Юрта боахама кхыча техниках а иштта пайда эца гIерт из. Дукха ха йоацпаш культиватора - растениепитателa бешкашка лопасташ йола стержнеш оттае аьнна предложени елар цо, болх беча хана етталуш бешкашка юса минеральни удобренеш пар дIа-юха кегаергйолаш. Из предложени хьаллаьцар коммуниста Петр Литвинова.

— Массайолча культиваторах - растениепитателах йохка еза уж, — аьлар цо.

ЧIоагIа терко еш Iомайир Нурмагомаева КПСС ЦК мартовски Пленума материалаш. Ф. Царевга аьлар цо:

— Хозрасчета тIа довла дезакха вай.

— Довла деза, чIоагIдир совхоза керттерча агронома.

— ТIаккха технологически карташ дала деза-кх Iа тхона, мел а, маца а, малагIа а болх бе беза тхона ховргдолаш. Нийса лап оаха технологически карташ а доапаш болх беш хилар.

— Лургда, нийса ях Iа, — аьлар Царева.

— Кулгаца къа ца хьегаш хьалкхеергья аз свекла, культиваторашца бергба болх. МугIарашта юкъера юкъ 70 сантиметр хилча де йиш я из, хIаьта свекла комбайнашца чуэцаргья.

— МугIарашта юкъера юкъ 45 сантиметр мара йоацача лаьрхIа ма йий вай комбайн, — аьлар керттерча агронома.

— Цхьаццa мугIа эпаш чуэпа езаргья уж. ХIаьта а дарегIа хургда свеклага дIадолар, кулгашца къахьегаш дечул.

БIаьсти культураш дIайийна цаьннaчул тIехьагIа Нурмагомаев керте латтача звенона технологически карта оттаде чIоагIдир цар.

— Юрта боахам лакхбара эша хьалаш хьахулийт вайна парте, дIадийнар дика хьувкъаргдолаш гIулакх вIаштIехьдаккха а хьайбашта чIоагIа йола база йилла а еза вай, — йоах къонача коммуниста.

Нийсача кхай тIа гIолла трактор лехкаш вода Iаддалмажит. — хьажIаш дIаювш воал из. Нийса квадраташ ю агрегато. Квадратногнездови хьисапе хьажкIаш дIаера мастер ва из. Уйла тIаяха бу цо болх, елакъеж цун маьлхои михои йоагаяь юхь. Тирка дукъа кIалхара шера аре я цунна хьалхашка. ДIа а укхаза а болх беш я тракторни агрегаташ, довкъашка дажаш да совхоза доахан. Цу дерриганега а хьежаш ва Iаддалмажит. Бакъда цунна бIаргагур кхыдар да — из да мартовски Пленума решенех даргдола беркат, лакхлургбола юрта боахам. мел эш хургйола техника, дебаргдола хьайбаш, шоргга хургдола рузкъа.

Н. СОКОЛОВ.

СКВАЖИНО МЕХКДАЬТТА ДЕЛАР

Хаян-Корт яхача участка малхбузехьарча даькъа тIарча мелови тIоане лакхехьа лаьттах доахкача фораминиферови мехкдаьтта тIоанаша дукха хана дена тIаувзаш хиннай тохкама кIоарга бурув деттача Старопромысловски конторерча геологий терко, къаьстта а Эльдаровеpча участка мехкдаьтто низ бола кIедж техачул тIехьагIа.

ЛаьрхIар № 33 йолча Хаян-Кертерча скважинах пайда эца, цун проекта тIа оттадаь дар тIера меловн тIоанаш гучадоахилга. Бурув тохара геологически хьалаш хала доллашехьа а графикал хьалха а ювлаш, цу конторерча коммуниста Олейников Леонида кулгалдеча бригадо йиъ эзар метр гаргга кIоарга скважина яьккхар.

ТIера мелови тIоанаш техкачул тIехьагIа гучадаьлар, скважина мехкдаьтта доаллача тIоанал тIехъяьнна хилар. Цхьабакъда, геологаша, цунах кхоачамбаь ца а Iеш, дикагIа тохкам бе лаьрхIар фораминиферови тIоанашта. Из болх тIабиллар скважинашта тохкамаш деш волча бурув деттача мастера нов. Ковалевна.

Цементах тIий тилла а, колоннана перфораци яь а, кислотаца кхозза обработка яь а яьннaчул тIехьагIа болх бе йоласлар скважина, коачала тIеххьа кIоаргга лаьттагIара низ болаш кIедж техар мехкдаьтто. Бурув деттараша хала, тIагIертта хьийга къа толамца чакхдаьлар, фораминиферови тIоанашкара низ бола мехкдаьтта кIедж техар мехкдаьтто.

— Фораминиферови тIоанашка мехкдаьтта дукха доаллаш хиларо,— йоах 1-ча мехкдаьтта промысла вокхагIа волча инженера А. М. Базилевске, — Хаян-Керта майдан тIара мехкдаьтта даха керда торонаш хьаелл тхона.

ХIанз тохкамхой скважина чура эксплуатапионни турбаш дIа а йоахаш кхыяраш увттаеш ба, хIаьта эксплуатапионникаш гIишлонхоштца цхьана сихха трапной установка вIашагIйоллаш, мехкдаьтта хьачуозара мерникаш увттаеш, мехкдаьттеи гази дIаахийта ворхI километр йIаьха сихха мехкдаьтта провод йоллаш ба.

А. ТИЩЕННО.

«КРАСНЫЙ МОЛОТ» ЯХАЧА ЗАВОДЕ ЧОН ЛОАЛАДЕЧА ЦЕХЕ СТАНОК-АВТОМАТ ДИКА КАРАЕРЗАЯЬ, БУРУВ ДЕТТАЧА НАСОСА ЭША ОАТХАЛАШ ХЬАЕШ ХЬИНАРЕ КЪАХЬЕГАШ ВА КОММУНИСТИЧЕСКИ КЪАХЬЕГАМА УДАРНИК ВАЦУЕВ АДНАН. СМЕННИ НОРМАШ 120—130 ПРОЦЕНТ КХОАЧАШЪЮ ЦО.
СУРТА ТIА: ВАЦУЕВ АДНАНИ (АЬТТЕХЬА) ЦУН ГIОНЧА ПУГОЕВ ЮНУСИ БОЛХ БЕШ БОАХК.

Н. Кобнашвиле сурт.

Керда толамаш

Семилетка тIеххьарча шера план ханал хьалха кхоачашъяра берpига низ тIабахийта къахьегаш я Грозненски швейно-трикотажни объединене чуйоагIача головной фабрика коллектив. Фабрика болхлошта социалистически декхараш тIайипал укх шера план 5 ди хьалха кхоачашъе, йовш хинна бедал кIезигьяра чотах паччахьалкхенна кходергда 10 эзар сом ахча. Балха юкъехьоргья 22 эзар сом пайда бергбола рационализаторски предложенеш, 360 керда моделаш.

ТIайица хинна социалистически декхараш толамца кхоачашдеш да. Валови продукци арахецара биъ бетта план 101 процент кхоачаш а еш, планал совгIа арахийца продукци кхо эзар сома маьха я. ТIехдика къахьегама толамаш дахарах объединене Сийлен доска тIа йихьай фабрика коллектив, дукххача болхлошта Сийлен грамоташи ахчан премеши еннай. Царна юкъе ба А. Сейтхаджиев, Т. Ибрагимова, С. Буравкина, кхы дуккха бараш. Царех хIаране тIеххоачашъю ший смена норма.

Дукха ха йоацпаш цига вIашагIъеллай хIамаш тега керда цех. Цига тайп-тайпара хIамаш тег, берий баракъашта догамаш ду.

Предприяте коллективо боккха къовсам лоаттабу тегача хIамай дикал лакха хилийтара. Укх шера нагахьа моттиг нийсъеннаяц тийгача хIамашта юкъе брак йолаш. Укх бетта план массехк ди хьалха кхоачашъе лерхI фабрика болхлоша.

Х. ЖАБРАИЛОВ.

ХИРУРГА ДОЛА ХЬАМЧА

Тайп-тайпара йола хIамаш хьамчаца вIашагIлетаяро чIоагIа ший моттиг дIалаьцай технике. ХIаьта дийна тканаш вIашагIлотае йиш йолий-хьогI? Дукха ха йоаццаш хьалха а хала дар йиш я, аьнна, цу хаттара жоп дала. Гуммиарабиках, желатинах, кхыйолча хIамаех пайда ийбе гIертарах хIама хиланзар. ХIаьта ов а деш вIашагIхувттара когаметта вIашагIлетадара перспектива чIоагIа шийна безам тIаозаш а я.

Цу хьакъехьа духхьашха йола опыташ йир 1955 шера Ленинграде. Цига профессора Георгий Головина хьайбай тIеххаш вIашагIлетайир цо ше остеопласт аьнна цIи тилла йолча вещества новкъосталца. Из лоацаеле чIоагIлу лаьрххIа цу гIулакха йола катализатор цунах дIатехача. ЩIенъяь хьоанал дIаьккха тIехенаш вIашагIлат екъача моттиге. Из метод практически юкъейоалаелар, керттерча даькъе, юхь-мочхалий хирурге.

Полимерий хими чехка дегIаахар бахьан долаш укх тIеххьарча хана хьахулаенна вIашагIлетора гIулакха мегаргйолаш йола сихха полимеризаци хула керда хIамаш. СССР Iилмай Академе элементно-органически вIашагIхеттарий Институте синтез яьй цианакрин аьнна цIи тилла долча цианакрилатни хьамчанна. Дийна тканаш вIашагIлетае мегаргдолаш да из. Из остеопластал толашагIа хилара белгало я цунна катализатор эшаш ца хилари, хIаьта фо долаш хилча тIунача моттиге а тIехьа цунца вIашагIлотадер массехк минута чIоагIлуш хилари. Из тIеххьара гIулакх къаьстта а боккхача лоархIамера да, хIана аьлча чов тIаьда хуландаь.

Экспериментальни хирургически аппаратураи инструментийи Институте хьайбашта дукха а опыташ яьй. Хьахулаш дараш вIаши нийсдича, эггара дукхагIа догдоахилга йолаш хиннад тIехка йистолгаш юха вIашагIлетаяр. ВIашагIхоттадалар цига эггара чIоагIагIа да, хIаьта гонахьарча тканешта воспалени эггара кIезигагIа а хул. Циакрино организмана токсически IоткъаМ бац. Цунах лазар ца далийтара дола гIулакх а де дезац, хIана аьлча из хьамча микробаш йоахаяра мегаргдоапаш хиннадаь. Кердача хьамча цу ерригача дикалаша торо хилийтар кагьеннача наьха тIехкашта дарбаш дара цунах пайда ийбе.

Москверча 58-ча больнице медицински Iилмай кандидата Моисей Шапирос эггара хьалхагIа юкъейихьай наьха кагьенна тIехкаш вIашагIлетаяра метод. Из метод дукха чоалхане яц. Операци ера наькъаца вIашкаоттаю хьалхагIа биткъига тIоа тIа а бужийташ циакрин хьекха йола тIехкий йистолгаш. Уж вIашагIлат массехк минут яьлча. Цул тIехьагIа чов дIа а тийге, гипсаца ехк.

1963 шера декабре эггара хьалхара операци йир, хьайккха тIехк циакринаца дIатIа а лотаеш. Операци яьчул тIехьагIа из вIашагIхоттаелар. 1964 шу чакхдаллалца массехк итташ операцеш яьй, цу тIа а вIашагIлетаяьй, хьалийлха кагий тIехкилгаш летаяь ца Iеш, цун керттера фрагменташ а. Операцеш ярах хиннараш шоаех чIоагIа догдоахилга йоаллаш да. Хьалийлха тIехкилгаш дIа-са меттахьа йийннаяц. Беррига доарахой бийрзаб.

ТIехкаш вIашагIлетаяра метод геттара дика тIехьале йолаш хила мегаш я, хIаьта хьамча сорташи уж леладара методикеи дIахо а толашагIа хулийташ тоадара торо а хулийтаргья хирургически практике шерра цунах пайда ийбе. ХIанз йолаш йолча тIехкаш вIашагIхувттара методел толашагIа хиларца белгала я из, хIана аьлча вIашка а оттаяь чIоагIъяра йийхка хIамаш дIаяхара духьа хоттаеннaчул тIехьагIа юха а операци елга эшаш дац цунна. Дуккхача моттигашка ший когаметта кхы хIама тарлургдоацаш хургда из хьамча. Масала, тIехк дуккха а кагий дакъилгаш а лелхаш, дукха йистош лийлха кагьялар оалаш долча тайпара йийна хилча хьамча новкъосталца мара хьалха ше хиннача тайпара юхаметтаоттаюларгьяц из. Кхы а лоархIамегIа да цунга дийна тканаш ов а доапаш вIашагIхоттара проблема кхоачашъюлургхилар.

Вилен УСМАН. (АПН).

«СИЙЛАХЬ-БОККХА ДАЙ-МЕХКА ТIОМ»

Советски мехкеи дерригача дунени вахарера зама, адамий кхелаш къоастаяь йола событеш хьахьекхай «Сийлахь - боккхача Дай-мехка» яхача шин серех латтача документальни фильмо. Из хьадаьрашта юкъе хьалхарча мугIаре латт тIем тIа шоай кортош Iодахка 40 саг а юкъе волаш болча 236 тIема оператораш цIераш.

Фильме йоаржжаяь хьахьекхача документальни панораманa юкъейоагIа тIом болабеннача юххьера трагически событеш, фашистски гIаьрахой советски территорена чухьелхар, советски бIуний оборона, городий-турпалий оборона, тылера къахьегама вахта.

Иштта Советски Союзерча партизански болама, партизанаша Югославеи Болгареи, Духьален къовсамхоша Греце, Франце, Итале лоаттабаьча турпалерча къовсама хетаяь я фильма эпизодаш.

ШоллагIа фронт хьаеллар, фашисташа лоалла оттадаьча Европа мехкашка гIоллара Советски Эскара кортамукъален поход, Берлина пь штурми из хьаяккхари — иштта я картина тIеххьара эпизодаш. Цун финальни сценаш — тIом беча хана хьаьхьа Iалаьмате дукха фашистски знаменаш Мавзолея когашка Iо а кховсаш, Москве ЦIеча майдан тIа хинна Коталон парад.

«Сийлахь-боккха Дай-мохк» — заман документ а хинна дIаэтта фильм цхьан шереи ах шереи хьадаьд литераторийи кинематографистийи а йоккхача группо.

(ТАСС).

ДИКАДАР ДОВЗАШ

Тха коммунистически къахьегама школе 13 коммунист ва, царех дукхагIбараш коммунистически къахьегама ударникаш ба. Уж ба Халилов, Писковатский, Богач, Рагулин, кхыбараш. Цар ерригача коллектива хьокхам тел.

Бетта шозза заняти ю оаха. Заняти безаме, дувцар атта кхетадергдолча меттаца, ладийгIача пайда эца хIама юхедусаргдолаш е гIерт со. Заняти е кийчлуш аз ювцаргйолча темах дола дуккха политически художественни литература деш. Цкъаза графикаши диаграммаши увттаю аз, ладувгIарашта дувцаш дар кхетаде аттагIа хургдолаш.

ШоллагIа, ладувгIарашка аз дIахайт Iилманеи практиканеи карагIдаьннараш, производстве хьалха латтарийи коммунистически къахьегама ударникийи опыт.

Сменай болх техкача тхона гучадаьлар цар цкъаза, къаьстта аьлча «А»-и «В»-и яхача сменаша брак йола продукци арахецаш хилар. Из дар ректификаце аппаратчикаш Ивановеи Гаринаи опыт йоацаш хилар. ХIаьта вокх сменашка наггахьа мара нийслуш доаца хIама да из. «Б» смена дикагIа йолча аппаратчика М. Мамонтовай опыт «А» — «Б» сменашка дIайовзийта лаьрхIар оаха. М. Мамонтова яхийтар цу сменашка массехк дийнахьа болх бе.

Опыт дIайийцар Ивановеи Гаринаи.

Цул тIехьагIа цIаккха а брак йола продукци арахийцаяц цу сменаша, дикагIа а дукхагIа терко тIайохийташ а болх бу апаратчикаша.

Сона хетачох из тайпа хIама каст-каста де деза, цо тIехьабусараш хьалха латтараштa тIехьакхебу. Пропагандист декхарийла ва моллагIча моттиге а миччa хана а дар аьнна коллективага партеи правительстваи решенеш а мероприятеш а дIайовзийта.

Хадданза нахаца кхетама болх беш хилча, коллектив чIоагIъю, лакхлу цун дисциплина а балхацара безам а. Наха кхетаду шоаш болх зехьа беш ца хилар. Лакхлу семилетка тIеххьарча шера задани ханал хьалха кхоачашъе цар йола уйла.

Сай опытах сона хов план кхоачашъярах гIулакх ца доалилга. ЛоархIаме да из пайда а боалаш кхоачашъяр. Цудухьа кулгалхочоа дика ха еза экономика а цун закономерносташ а. Из ца хайча балха тIехь толам боаккхалургбац пропагандиста, къаьстта толашагIа йолча бригадай дикагIйола опыт дIайовзийтача.

Р. БЕРКОВИЧ,
Грозненски химкомбината № 12 йолча цеха коммунистически къахьегама школа пропагандист.

ЯХЬЕ БАЬННАРИЙ ДИКА ГIУЛАКХАШ

Мая сийна лаьца хиннача социалистически яхье башха-дика толамаш даьхад «Малгобекнефта» НПУ дуккхача предприятей, участкай, бригадай, сменай коллективаша. № 1 йолча бурув деттача контора (директор нов. Ю. А. Лутавино) дикка тIеххоачашдир ший социалистически декхараш а биъ бетта план а. ХIанз яхь кхы лаьгI ца йолийташ къахьегаш ба мехкдаьттахой. Денна тIеххоачашъю нормаш.

Дика къахьег нн. А. Я. Сальникова, В. Майдака, Г. Бирюкова, М. Деревянкос, кхычар а.

Яхье башха-дика толамаш даьхар мехкдаьтта хьаувзача, газ йоахача, ремонтно-механически цехий, дуккхача кхыча предприятей коллективаша.

Н. САГАЛАЕВ.
КПСС МалгIабика горкома инструктор.

ПРОДУКЦИ ТIЕХДИКА ХИЛИЙТАРА

Арахецача маькха-булкай дикал лакхъяра, технико-экономически хьокхамаш лакхдара, коллективо тIайипа декхараш а паччахьалкхен план а кхоачашъяра шоай низ ца кхобеш къахьегаш а партийно-массови болх беш а я Грознерча маькхакомбината партийни организаци. Коммунисташа дика кхетаду ийдархой хьаштaш кхоачашдара мел лоархIамера да арахеца продукци дика хилар, берригача балха хьокхамаш лакха хилар.

Дукха дикагIа хиннай укх денoшка комбинато арахеца маькхабулкаш. Цун тешал да ийдархой кIезигагIа леткъаш хилар № 1 йолча химзаводе пишкашта реконструкци яро торо хилийтар дрожжи бу отделени шеръе. ХIанз комбината болхлой къахьегаш ба дефект йоацаш продукци арахецара. Кердача хьалашка болх бе ховргдолаш болхлошта лаьрхIар, цар кхетам лакхберголаш, говзал лакхъяра школа хьайийлай. Цига хьехаш ба комбината дикагIа бола специалисташ. Масала, керттера инженер Л. В. Васюкова, лабораторе заведующи Т. Д. Бабукова, инженер-технолог Л. И. Нестеренко, иштта кхыбараш а. Къаьстта хьинаре лакъа лоац коммунисташа. коммунистически къахьегама бригада мастер волча Е. П. Талалаева, мастера А. Б. Мнацаканова, прожжевара В. И. Степаненкос, иштта кхычар а. Арахецача продукце дикала Iаткъаш дола производствера бахьанаш гучадаьхад.

Иштта дозировочни аппаратура, бол тедача машинаша лерттIа болх ца беш хилар бахьан долаш новкъарленаш нийслора балха процессаца. Июнь бетта дефект йоацаш болх бергболча болхлошта аттестаташ лурга. Опыт йовза химкомбината болхлой группа Рязане яхай.

Арахецача продукце дикал а коммунистий авангардни лоархIам а лакхбара дош дийцар комбинатерча массайолча партгруппашка. Цул совгIа масса а хана дувцаш хул бригадай собранешка арахецаш йолча, стандартах йоацача продуктаех лаьца. Партбюрос кулгал а деш комиссе тIахьожам лоаттабу комбината берригача балха. Цун керте латт къона коммунист нов. Л. А. Прядко. Комбината ерригача партийни организаце дика кхетаду арахеца продукци дика хилийтара берригача болхлоша цIена болх бе безилга, цудухьа къахьег оаха продукце дикал хIара денна лакхъяра.

А. ТАРАНАКОВ.
Грознерча маькхакомбината партбюро секретара заместитель.

ЦIЕ БАЙРАКХ—ДИКАГIБОЛЧАРГА

Наьсарен-Вокзалерча дерригача цIеноел лакхагIа я мельзавода корпусаш. Массехк тайпа хьоаpя Iови арахец цу заводе. Вай мехка дуккхача городашка, областашка дIаух укхаза арахепа продукци. Заводе болх беш я барт тайна йоккха коллектив. ГIалгIай, эрсий, нохчий, татараш — берригаш а цхьа дезал санна барт тайна бах укхаза. Паччахьалкхенна дика продукци дукхагIа ялар да царна дагалаттар.

1965-ча шера къаьстта дика къахьег завода коллективо. Валови продукци арахепара 4 бетта план 25 апреле кхоачаш а яь планал совгIа 800 тонн продукци еннай цо. Цунна цхьана 103 процент кхоачашъяьй къахьегама овсарле лакхъяра план, 1,3 процент лехдаьд продукцега дIадолар.

Нохч-ГIалгIай АССР хлебопродукта Управлене предприятешта юкъе 1-ча квартале яьржача социалистически яхьа итогашка а хьежа къахьегама доккхий толамаш дахарах Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Советеи облсовпрофа Президиумеи карара кара тела ЦIе байракх еннай мельзавода коллективана.

ДIадахача шерашка комбината коллективо паччахьалкхен план кхоачаш ца еш моттигаш нийслора. Цун керттера бахьан дар, керда техника ца хилар. Къаьнача оборудоване боагIача тайпара болх бацар. ХIанз кхыча тайпара да гIулакх. Йизза реконструкци яьй завода. Къаьначен эксплуатаци е пайдана йоацачен оборудованена меттел. дукхагIа низ болаши арахепа продукци дикагIа йолаши йола керда оборудовани оттаяьй.

Керда реконструкци яьй хьаьра. Дукха лакхбаьб цун низ. Из бахьан долаш дукхагIа арахец продукци, хIаьта арахецача продукцега дIадолар лохденнад.

Заводе дика тоаяьй фо цIенлара процесс. Фо цIендеча цехе керда сепараторaш оттаяьй, къахьегама овсарле дикка лакхагIа а йолаш. Къаьнарча сепараторaша цхьан сахьата 0,8 тонн фо цIенлеча, кердача сепараторо 50 тонн цIендо. Цул совгIа хIанз торо хилийтай фо кхозза цIенде. ХIаьта хьайра ния массехказза лакхбеннаб. Хьайра корпусе оттаяьй лакхерча этажашка кIа хьалтIадоаха керда механически транспортераш, хьалха хиннарел низ кхозза дукхагIа а болаш.

Дукха ха яц мельзаводе шиъ мара шлифовальни система болх беш ца хинна. Цо чIоагIа новкъарле йора продукци лерттIа арахецара. ХIанз кхы з ши система болх бе йолаялийтай. Из бахьан долаш арахецача продукце дикал а цхьан тайпара хилар а хувцаденнад. Керда системаш балха юкъеяхьаро вIаштIехьдаьккхар кхаь сортах дола хьоар арахеца.

Кердача технологе дIадех болхлошкара кердача тайпара болх бе Iомалулга. Цудухьа заводе чIоагIа терко ю специалисташ кийчбара, болхлой квалификаци лакхъяра.

Белгалбаккха беза завода керттерча инженера болх. Дукха ха яц из къона специалист укхаза вена. Цхьабакъда, производства технологи дика йовзаш а нахапа Iымерза а хиларах везаваннав из.

КIезига бац заводе дика болхлой а. Цар дукхагIчар сурташ Сийлен доска тIа да. Масала, боккхагIа бола вольцовщикаш Евлоев Махьмад, Камурзоев Башир, бригадираш Камурзоев Iалаудин, Мархиев Султан, круповейщицаш Мальсагова Соня, Хаутиева Зоя, иштта дукха кхыбараш.

В. МАРЗИЕВ,
тха собкорр.

ДОШО БРАСЛЕТА КЪАЙЛЕ

Выставка сийрда йоацача, аьхки дегIа лоIам беш шийлача залашкара дошув даькха решетка йолча йоккха йоацача наIарах арадаьлар тхо малхо сийрда даьхача лагIаш тIа. Сердалах бIарган вIашка тоIале дийзар.

— Баьде чура араялча массаза а иштта хул-кха сона, — аьлар Лияс.

Кастта цун зIамига автомобиль хьалехар оаха. Дукха машинаш лелача а голаш етта езача а говзеп аттеи лелайора цо из.

— Морожени яа Булонски хьунагIа гIоргда вай, — аьлар цо хаьддa. — Париже садикъа я.

Цун хаьдла, совлен дешаш юкъе доацача оазаца сона даиман а холора сай лоIама духьалара цхьа моллагIа доаца хIама. Хетаргахьа, из цар цун оаз сага хам бе ца безача хьала тIара хьайоагIаш хилар.

Цхьабакъда, ше иштта хьал долаш йоллаше а, цо чIоаггIа уйла тIаяхийте яздора холсташ. Во а ялацар цо. Хеталора, из дунена безам боаца саг я, живописагара дIаикхкар цунна хийра а да. вай ханарча цхьаккха проблемаца цун безам а бац, аьнна.

ДегIа зIамига, заьлза йола из шовзткъа шу даьнна йоллашехь чIоагIа къона хетар. Цун баракъашхIамаш массаза а цхьа тIехъяьнна хозал йоацаши хоза цхьалхеи хулар. Уж хулар йоккха йоаца декольтеи лерттIа дIаьха пхьешаши дола цхьа тайпа бос бола баракъаш. Боккха мах боаца къаьнара хоза хIамаш дукха езар Лияна. Цу хозача хIамашта юкъе эггара дукхагIа цун безам тIалаттар къанеи оригинальнии ирашта.

Машина кона тIауллача Лияй кулга бIарг тIаттар са. ЗIы санна йола дошо браслет хьерчар цох.

—Сона хьалхагIа хьога яйнаяп из, — аьлар аз, цун кулга тIерча баьлеча лаьрех кулг а тохаш.

— Со аь ди белгалдоаккхача дийнахь Жана еннай сона е зIы. Даьра сона ше везавалийта гIерташ ший рузкъах воалаш ма латт из. Дукха мах бола, бакъда хоза йоаца хIамаш ийю цо. Цунна хала ца хетийта лелаю аз ер.

ЩIенача дагара екача оазаца елар из.

Даиман цец хIана йоахар со цун екаш елаяларо? Цхьа боккха бала текха саг, ца гуш дукха ха яьннaчул тIехьагIа бIаргавайча, из хIилланна хинна а, гIайгIане хилар дезача наха тара ласта йоал-хьогI со, аьнна, сайна раьза хиланзар со.

ДIаяхача хана цун вахаре хиннар гучадоаккхаргдола цун бIаргашка е юхьа тIа гIайгIана белгало лаха гIертар со.

Бер долча хана цхьан гIайгIанерча а бирсача а форда йистерча моттиге каникулах се йолаш сайна цига бIаргавайна хинна цхьа кIаьнк санна, из чIоаггIа йовза ловш яр со цу минуташка.

Цу кIаьнка да вийнавар. Ла ца могаш халадар цунна из, бакъда дог хайтацар цо. Шийна дагалаттар хийрача нахах лочкъаде ховш из чилара айса дукха уйлаш яь дагадоагIа сона. Кхехкаш латтача курортни вахаре аз зувра из бокъонца йола цун уйлаш хьагучайоахаргйола хIама цун леларца а гIулакхашца а лаха гIерташ. Бакъда из саг тIакхоачаргвоацаш къайлагIа саг вар. ХIаьта Лия цIаккха а хиннац къайлагIа уйлаш йолаш. Пул совгIа из геттара чIоагIа нахаца дIаувш саг яр. Сона дика ховра селлара гIайгIа-бала текхачул тIехьагIа а Лия иоаз доацаш хинналга, цхьа хIама къайсача е чIоагIа дегI тохадолийташ моттиг эттача цун юхьа тIа а фоартан тIа а мрамор санна дола цIе пхьаьнаш гучадоалаш хиларах цунах дика унахцIена саг я аьнна цхьабарашта хеталуш хиннадале а. Боккъалдар аьлча, цу пхьаьнаша тешал дора халахетар тIехдаьнна новкъа доалаш из хилара.

* * *

Бунонски хьунагIа а «Елисейские поля» оалача моттиге санна нах дукха бар. ХIаьта а из хьу яр, хоза буц, паргIата аллеяш, Iы деш йола гаьнаш йолаш.

Низткъа корадир тхона Iоховша истолг. Тхона гаьна воацаш вагIар Iалаьмате хоза кура оамал йола къонах, хадданза гIаьле увзар цо, жIали тIехьа тоссачарех йола йийца аьса шод дош ца хетачох ловза а еш. ХIана дир а хац, шод лоа санна кIайча истола тIа тувсача гата тIа Iойиллар цо.

— Хьо езаш ва из, — аьлар аз Лияга, ела а къежа.

— Иштта хIана хет хьона? Хьол дукхагIа-м езац, — жоп делар цо. Цу месьес тахан сарахьа дергдолчун истори дагалоацаргда аз, безам бий хьа?... КIормац тIадоалла смокинг тIа а йийха цхьан премьерага хьажа гIоргва из, хIаьта цун жIали цу хана цун бешарча клумбашка леларгда.

Цу хозача сагахи цун жIалехи дукха тайп-тайпара хабараш дийцар Лияс.

Бос бахаи гIоарал дайнеи йола Лия вIашка оттадаьча гIандаш тIа Iойиллар. Аьттув боацача тайпара из тIаьн кIалхара хьаллаьцача официанта цун коча пхьеш хьалкорчалир. Къегаш йола браслет-зIы цун са доацаш Iоолладеннача кулгагIара Iоежар, тIаккха цига гулбеннача наха гучаяьлар воча сийнача «11-692» яхача пхе цифро гойташ йола Лия трагеди. Нах боабеш хиннача лагере ваьллача сага белгалонаш яр уж.

Луиза МАМИАК,
французски писательница
(АПН).

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМЕ

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиуме хиннача аргIанарча заседане дийцар «Колхозий членашта долча пенсеехи пособеехи дола» 1964-ча шера 15-ча июне СССР Лакхехьарча Совето тIаийца Закон Советски Веданеи районашка кхоачашдарах дола дош.

Советски Веданеи къахьегамхой депутатий районни Советий исполкомаша паччахьалкхен йоккхийча мероприятей политически лоархIам цабар, Закон кхоачашдара тIахьожам эсала лоаттабар, колхозхошта пенси дIахьожадара юрта Советий, социальни Iалашон органий, общественни советий, комиссей болх эсала тIаберзабар белгалдаьккхар Президиумо.

Духхьала из бахьан долаш мара да ала йиш йолаш дац Советски районера пенсе баха ха йолаш болча 85 процент колхозхошта пенси дIа ца хьожадар. ХIаьта из дала бокъо йолаш болча колхозхошта 1965-ча шера 1-ча январе денз пенси дIадала доладе дезаш да Закон. Цу района «Красный горец», В. И. Ленина цIерахча колхозашка цхьаккха а колхозхо вац пенси дIадала доладаь, хIаьта XX-ча партсъезда цIерахча пенси дала ха йолаш волча 228 сагах из дIадала доладаь 19 мара вац.

Пенсех дола Закон во кхоачашду ха тIакхаьча колхозхоех ахаш совгIа бараштa хIанз а пенси дIадала ца доладаьча Ведана районе а. Пенси эца ха йолаш волча 322 сагах 211 саг хIанз а документаш кийчданза ва Карл Маркса цIерахча колхозе. Бер даьча а берагIа болча а исташта колхоахошта пособи далар а да Закона тIа белгалдеш. Цхьабакъда, Советски Веданеи районашка цхьан кхалсагага хIанзалца дIа-м кхаьчадац из пособи.

Колхозхошта пенсии пособии доладара йола материалаш кийчъе а дIачуйлара а Законо яххача бесса тIадожадаьд колхозхой социальни Iалашбара йолча колхозий советаштеи колхозий правленештеи. Бакъда, цу гIулакха лерттIа йоакхо еш яц уж организацеш. КIезига дийша, пенсионни законаш дика ца ховш ба советашта юкъера дукхагIбола колхозхой. Цу гIулакха кулгалдац, уж материалаш ший ханнахьа кийчъяра колхозхошта пенси нийса дIахьожадара царна лерттIа новкъостал дац колхозхой социальни Iалашбара йолча районни советаша.

Колхозхошта пенсии пособии хьожадара балха тIахьожам эсала лоаттабу колхозхой социальни Iалашбара республикански совето, цу гIулакха доагтIаш дола новкъостал дац социальни Iалашон министерства, моттигашкарча цун органаша.

Иштта белгалдаьд культура учрежденеша — клубаша, библиотекаша, цIеча уголокаша, йоагтIача бесса пропаганда яц колхозхошта пенси даларах долча Закона, цу дешах лаьца кIезига язъю кепа йоазон тIа статьяш, заметкаш, кIезига дувц радио чу гIолла.

Советски района исполкома председателa Х. О. Окуевна, Ведана района исполкома председателa Х. А. Багигаевна колхозхошта долча пенсейи пособейи Закон кхоачашдара болх дика ца хилар белгалдир, лоаццача хана колхозхошта пенсеши пособеши дIадалара гIулакх къоастадар социальни Iалашонна бола къахьегамхой депутатий юрта Советий, исполкома отделий бехктокхам айбар, хIаьта пенсеши пособеши доагIача бесса хьежадара Закон, уж гIулакхаш кийчдара, царга хьажара ханаш нийса лелаелга хьадийхар Лакхехьарча Совета Президиумо. Массаза болх беча Советий комиссеш, депутаташ, интеллигенци юкъеозалга могадаьд цу гIулакха.

Колхозхошта пенсеши пособеши дIадалара болх тоабара, долаш дола кхоачамбоацараш дIадахара тIаьерзадаь дола кхыдола гIулакхаш а белгалдаьхад Президиума постановлене тIа.

Республика къахьегамхой депутатий районнии городскойи Советий ерригача исполкомаша цхьан ханна тIадиллад колхозхой пенсеехи пособеехи дола Закон мишта кхоачашду хьажар, Закон лерттIа кхоачашдара эшараш дар.

КЪОНА ГIИШЛОНХОЙ, ШУН СИЙЛЕН ДЕКХАР!

Укх деношка город Грознерча пионерий Дворецe юртарча къоначa гIишлонхой слет хилар. Слет хьайийлар ВЛКСМ обкома хьалхарча секретара нов. Голыгин Евгений Петровича. Цига дувца оттадаьдар гIишлонхой организацеша беча балха дикали рентабельности лакхъяра комсомольцашеи кагирхошеи мишта дакъа лоац яха дош. Цох лаьца доклад йир «Чечингсельстрой» треста управляюще нов. Липей Анатолий Ивановича.

ХIанз юрташка гIирсаш хьалдар лоархIамегIа дакъа а хинна дIаэттад аьнна белгалдаьккхар докладчика. Вай Нохч-ГIалгIай республике уж гIирсаш хьалдеш я «Чечингсельстрой» треста, «Чечингушводстрой» гIишлоний управлене, № 66 йолча механизированни колонна коллективаш. Юрташка гIишлош хьалъеча болх беш 5 эзар совгIа болхло ва. Укх шера юрташка хьалъе еза 14.8 миллион сома маьха гIишлош. Царна юкъе да бахача наха хьалде деза 25 эзар квадратни метр хула цIенош, 1896 моттиг йола школаш, 5360 бежана лаьрхIа йола помещенеш. Грознеи станице Орджоникидзеи хьалъе еза моторашта ремонт ю ши завод, иштта кхы дукха гIирсаш да укх шера хьалдаь даха дезаш. Цига хьинар кхо ца деш къахьегаш ба 1200 гаргга бола комсомольцаши кагирхойи. Къаьстта дика къахьегаш я «Чечингсельстрой» треста № 223 йолча колонна Исраилов Хьамзата кулгалду кагирхой бригада, СМУ-4 нн. Еремеева, Привалова кулгалду бригадаш, кхы дукха бригадаш. Цхьа бутт дIабахабац цар бетта план 115—125 процент кхоачаш ца еш.

ГIишлош еча объекташка дукха кхоачамбоацараш нийслуш хилар а белгалдаьккхар докладчика. Ший ханнахьа гIишлой материалаш ца хилар бахьан долаш, зехьа дукха ха йоаю гIишлонхоша. Цхьа объект хьалъяь яккхалехьа кхыча объекташка дIа а ухийташ тIехьайоах хьалъяь яха еза гIишлош. Цу гIулакхо дикка лохью къахьегама овсарле. Шин сменах болх бергболаш вIаштIехьдаьккха дац гIулакх, цун эша хьалаш долаша да. Каста-каста хувцалу болхлой. Духхьала дIадахача шера «Чечингсельстрой» треста балхара дIабаьнпараш лаьрхIача 2090 болхло ва. Кхоачашдаьча балхашта юкъе брак йолаш а дукха моттигаш нийслу, уж балхаш юха де дезаш хул. Цхьацца йолча управленешка къахьегама дисциплина телхаеш нах ба, царна юкъе, дукхагIбараш кагий нах ба. Масала, СМУ-4 Соколова Надеждас кулгалдеча бригадацара къона болхлой нн. Сурцев, Забиякин, Глоба, кхыбараша каст-каста къаракъаш мел, балха ахац. Уж санна долча кхоачамбоацараша кхочашъяйтац паччахьалкхен план.

Доклад йистельча пренешка къамаьлаш дир дукххача гIишлонхоша, балха тIа хьалха латтачар. «Чечингсельстрой» треста СМУ-4 нов. Хрусталева кулгалдеча каменщикий бригадо доахача къахьегама хьокхамех дийцар цу бригадацарча каменщика Баботин Владимира. Бигь бетта план шоай бригадо тIехкхоачаш а еш СМУ-4 карара-каря тела ЦIе байракх бригадана енна хилар белгалдаьккхар цо. ХIара бетта план 120—125 процент кхоачашъю коллективо. Уж толамаш даха вIаштIехьдоал хIара бригада члена шишша-кхокха балха говзал хиларах, болх нийса вIаштIехьбаккхарах, чурча резерваех бизза пайда эцарах, кердалараш балха юкъе кхахьарах. Укх бигь бетта планах лаьрхIачул совгIа паччахьалкхенна кхоадаь ахча 648 сом да. Цхьацца кхоачамбоацараш а нийслу тха бригада балха юкъе, — аьлар цо. Дукха ха йоаю материалаш ца хилар бахьан долаш болх ца беш латташ, цхьайолча хана хьаена перемычкаш кхоачамбоацараш юкъе долаш хул.

Иштта дика шоай СМУ-2 коллектив къахьегаш хилар хьахайтар «Чечингушводстрой» треста каменщика нов. Косова. Квартала план 147,7 процент кхоачашъяьй цо. Планах лаьрхIачул совгIа хьалъяь гIишлош 122 эзар сома маьха я. Хьалъяь гIишлош 376 эзар квадратни метр я. Балха ца боагIаш болхлой бусаш моттигаш нийслац. Коммунистически къахьегама ударника сийлен цIи яьккхай укх шера 28 болхлочо, царна юкъе ба нн. Богданов, Цимлянский, кхыбараш.

КIоарга чулоацам болаш къамаьл дир «Чечингсельстрой» треста производственно-технически отдела техника-гIишлонхочо нов. Маркова. Хьалха дIаяхача гIишлон объекташ шоайла гаьна а дукха а хилар бахьан долаш цига фу хьалаш да ха йиш хилацар тха, — аьлар цо. Цудухьа цхьацца йолча хана чIоагIа эша материалаш ший ханнахьа дIакхачийта торо хилацар. Из бахьан долаш треста коллективо дIадахача шера паччахьалкхенна дукха зе дир. ХIанз болх тоабара тресте вIашагIъеллай кхаь сагах латта диспетчерски служба царех шиъ комсомолец а волаш. Цар декадно ден-бийсан графикаш увттаю объекташта, уж мишта кхоачашъю тIахьожам делабу. ХIара СМУ а ва цхьацца диспетчер, цо тIахьожам лоаттабу бригадаша, участкаша задани мишта кхоачашъю хьожаш. Слете дакъа лоацарий чIоагIа ладувгIа безам боагIаш къамаьл дир «Чечингушводстрой» гIишлоний управлене керттерча инженера нов. Фокина. Укх шера тха коллективо хий дулларгдолаш кийчдергда 4200 гектар хула кхаш, цох 7 бIаь гектара тIа дIадуврглa дуга. Каналашкара лаьттан кIала гIолла турбаш хьа а ехкаш хий декха торо хулийт кхашка.

ШоллагIча квартале кхоачашде деза балхаш 1720 эзар сома маьха да. Уж толамца кхоачашдергхиларах дог тийша да тхо. Апрель бетта план 101,3 процент кхоачашъяьй. Укх май бетта хий дилла 1014 гектар кийчъе еза. Из а хIанз толамца кхоачашдеш да. Къахьегама толамаш доахача хьинаре дакъа лоац рационализатораша а. Укх шера балха юкъе йихьай 54 предложени, цар паччахьалкхенна баь пайда 16737 сом да. ДикагIболча рационализаторех ба нн. Демиденко, Коржов, Ласков, кхыбараш.

Слете къамаьлаш дир автотранспортни контора шофера Межидов Асланбека, «Чечингсельстрой» треста СМУ-2 штукатура Феоктистова Наталье, механизированни колонна прораба нов. Мурдалова, кхычар.

Слет йисте йоалаш гIишлонхой, комсомольцийи кагирхойи декхарех лаьцаи, балха тIа нийслуча цхьацца долча кхоачамбоацарех лаьцаи къамаьл дир ВЛКСМ обкома хьалхарча секретара нов. Голыгина. Цул тIехьагIа къаьстта дика къахьийгача комсомольцаштеи кагирхоштеи ВЛКСМ ЦК значокаш, обкома Сийлен грамоташ, боккха мах бола совгIаташ делар.

Б. КОСТОЕВ.

ДЕША ДУВЛА ТХО ДОЛЧА

Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен педагогически институте керттерчарех йолча историко-филологически факультете болх беш я нохч-гIалгIай отделени.

Йиъ специальность хул из отделени чакхъяьккхача студентий: «эрсий мотт», «эрсий литература», «нохчий мотт», «нохчий литература» е «гIалгIай мотт», «гIалгIай литература». Цул совгIа шоаш деша доаккхача пхе шера общественно-политически дисциплинай, марксистско-ленински философе, политически экономе, КПСС историе, Iилман атеизма ладдий, педагогика, психологе, школа гигиена, доазол дехьарча къамий меттай, доазол дехьарча мехкий литературай циклаш Iомаю нохч-гIалгIай отделене.

Нохчийн гIалгIайн метташ, литератураш хьахилара а дегIаахара а деша, хIаьта иштта вайнахски меттала а Кавказа кхыча халкъий меттала а йолча материала даннеех пайда а эцаш нохч-гIалгIай халкъ хьахиларел дегIадарел проблемай чIоагIгIа терко ю цу отделене.

Дукха ха дIайохийт отделене нохчгIалгIай диалектологи Iомаяра, нохчий, гIалгIай, эрсий меттай грамматикаш вIаши нийсдара гIулакха.

Нохчийн гIалгIайн меттай литература кафедре хьайийлай нохч-гIалгIай фольклористикаи литератураи специальность йола аспирантура. Аспиранташ кийчбу йоккха говзал йолча специалисташа.

Нохч-гIалгIай меттеи литературеи кафедре цахаддаш болх беш я опыти йоккха говзали йолча специалисташа кулгалду мотт а литература а хьеха Iилман кружокаш.

Эрсий метта кафедра, нохчийн гIалгIайн меттайн литературай кафедра, эрсийн доазол дехьарчи литература кафедра, КПСС историе кафедра, марксизма-ленинизма кафедра санна йола кафедраш я нохч-гIалгIай отделене. Укхаза хьехаш ба боккхий специалисташ. Эрсий метта кафедра состава юкъе ба доценташ Н. А. Маслюков, Г. В. Шекурова, С. К. Шенц, кхыбараш. ХIаьта, нохчийн гIалгIайн меттайн литературайн кафедре болх беш ва профессор Д. Д. Мальсагов, доцент И. Г. Арсаханов. Филологически Iилмай кандидаташ Ф. Г. Оздоева, И. Ю. Алироев, М. И. Чапанов, Р. И. Долакова, кхыбараш.

Доценташ В. Б. Корзун, Б. С. Виноградов, В. И. Харчевников, В. М. Былов, кхыбараш санна бола йоккха балха говзал йола специалисташ ба эрсийн доазол дехьарчен литературай кафедра составана юкъе.

Пединститута тайп-тайпарча кафедрашка, Нохч-ГIалгIай книжни издательстве, газетий редакцешка, историе, метта, литература Iилма-тохкама институте, школашка, хьехархой говзал лакхъеча институте, иштта кхыча моттигашка балхаш деш ба хIанз нохч-гIалгIай отделене дийша баьнна дукха нах.

И. АРСАХАНОВ,
Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен педагогически института нохчийн гIалгIайн меттай, литературай кафедра доцент.

Дукхаг1а доакъараш

Тха колхоза хьайбаш леладеча фермашкара дерригa доахан хIанзчул тIехьагIа денз дIа укх шера кхедаьча доакъаращца кхаба доладеш да. Горох а увш гурахьа дIадийна 180 гектар кIа да тха. Укх денношка из хьакха а юхедиса чу тIа доахан доажаде а долалургда тхо. Моша доакъар доацаш доахан дусаргдоацачa тайпара вIаштIехьдаккха гIерт тхо гIулакх.

Цу гIулакха эшаш дола хьалаш а торонаш а тхо йолаш да. КердагIа йола машинаши механизмаши я тха бригаде. «КИР-1,5» яха керда косилка ийцар оаха соахка, хIаьта цо Iалаьмате дика болх беш хилар хьа а хьекхар. ХIанз уж тайпа косилкаш кхоъ я тха. Цу тайпарча цхьан косилкаца цхьан дийнахьа 5—6 гектар йол хьокхалургья. Нагахьа санна, хIара гектара тIара 10 тонн моша доакъар доалаш хуле, хIара дийнахьа 50—60 тонн доакъараш кийчде йиш я.

Моша доакъар хьатIаоза тракторни тележкаш а я тха бригаде.

Гурахьа дийнача кIил совнагIа доаханна доакъарийна лаьрхIа бригада кхашка 140 гектара тIа горох а увш кен дIабийнаб.

Планах 200 гектара тIа хьажкIаш дIае езаш да тхо доаханна силос лаьттах йоллен моша йолаш юаеи. ХьажкIаш дIаювргья оаха доакъарийна лаьрхIа гурахьа дIадийна хинна ялаташ хьакха даьннaчул тIехьагIа мукъадаьннача лаьтташ тIа. ХIара гектара тIара 200 центнерал кIезигагIа йоацаш гIад а тIехьа моша хьажкIаш яха лерхI оаха.

БIаьстан юхье доакъарийна лаьрхIа дIаювча культурех оаха дIайийнай 350 гектара тIа магари 340 гектара тIа суданкеи.

Iалаьмате боккха а бехктокхаме а болх ба ялаташ чуэцача хана тха механизаторий бе безар. Гурахьа дIа мел дийна ка бола ялаташ чу а ийца, царех хьаданна дерригa ча хьагIулде а вIашкатоха а дезаш ба уж. Кулгашца къахьегаш дукха балхаш де лерхIац оаха. Пожа доакъараш кийчдеча эггара халагIа дола балхаш машинашца дергдолаш да.

Чах аргIаш де аьнна кхо звено вIашагIъеллай оаха тхоай бригаде.

М. МАКОВКИН,
Сунженски района «Победа» яхача колхоза доакъараш кийчдеча бригада бригадир.

ЦО ХЬОКХАМ ТЕЛ

«Лермонтовский» совхоза цхьоалагIча отделене коа тIарча оалхазарий ферме болх беш я Мансурова ПаьтIамат. Ший балхах дика а кхеташ хьинаре къахьегаш хьайоагIа из.

ХIара яхкача котама тIехьара планах 100 фуъ мара гулде ца дезача 128 фуъ гулдир нов. Мансуровас дIадахача шера. Ше санна тешаме декхараш кхоачашдар дIадех цо ший новкъосташкара а.

Дика дIадоладаьд оалхазараш леладераша ер шу а. ХIанзале а 320 эзар фуъ гулдаьд цар, хIаьта планах дохка дезар 190 эзар фуъ долча, паччахьалкхенга 315 эзар фуъ дехкад.

М. ПОЗЮЧЕНКО.

АГИТКЛУБ — КХАШКА

КПСС ЦК мартовски Пленума решенаша дегаш айдаь, семилетка тIеххьарча шера лаккара хьувкъамаш дахара, лоаццача хана бIаьстан кхашкара балхаш чакхдаха хьинаре къахьегаш ба тха района юртбоахама къахьегамхой. Цу лоархIамерча кампанена юстара бац культура учрежденей болхлой а. Царца цхьана бригадашка, станашка, фермашка арабаьннаб уж. Партийни, комсомольски, профсоюзни активисташца фермашка, бригадашка цIе уголокаш вIашагIъехкай культура болхлоша.

Дика кийчъяьй «Октябра 40 шу» яхача совхозе цIе уголокаш. Укхаза да сийлен доска, совхоза, отделене укх шера кхоачашде тIаийца социалистически декхараш, хьалха латтача механизаторий цIераш тIайола плакаташ.

Дика лелабу механизатораштa юкъера болх Экажкъонгий-Юртарча отделене цIеча уголокаша а (клуба заведующи нов. Евлоев). Балхара баьлча культурно салаIа йиш я механизаторий. Укхаза царна мел эша хьалаш долаш да: керда журналаш, газеташ, бильярд, шашкаш.

Къаьстта белгалбаккха беза Шерипова цIерахча колхоза МТФ-рча цIеча уголока болх. Дика лелаю укхаза хьалхашка латта декхараш кхоачашдара тIаерзаьяи действенность йолеи гойтара агитаци. Хан-ханнахьа арадувл «Молния», «Къахьегама листок».

Дукха ха йоаццаш киноаппаратура, магнитофон, радиола, газеташ, журналаш долаш технически кхоачамашца дика Iалашъяь тха районни культура отдела автоклуб хилар укхаза а «Октябра 40 шу» яхача совхозе а. Лекторе заведующи волча нов. А. Мальсагова КПСС ЦК мартовски Пленума материалех беседаш йир, юртбоахамеи Iилма-популярнии фильмаш а хьекхар.

Лекцешца, беседашца, гойтара агитацеца мартовски Пленума решенешта шерра пропаганда еш ба района культура учрежденей болхлой. Библиотекашка мартовски Пленума материалий выставкаш яьй.

Культурно-массови балха юкъе лоархIаме моттиг дIалоац художественни самодеятельноста а. ГIалгIай халкъа театро юха болабаьб ший болх. Районни культура ЦIагIа Х. Ошаева «Шиъ Зайбулла» яхача пьеса премьера оттайир театро гIалгIай меттала.

ХIаьта 12-ча апреле Долакха-Юртарча къахьегамхошта а оттайир цо из. «Сагацара безам» эрсий металлеи «Цхьан бе ши харбаз» гIалгIай метталеи оттае ши пьеса кийчъяьй цар хIанз.

ДIахо йодача хана гIалгIай меттала И. Базоркина «Тамара» яха дукххача актех латта пьеса оттае лаьрхIад театро.

Театра балха юкъе хьинаре дакъа лоац искусство дукха езача Далакова Зояс, Газдиева Марема, Газдиев Ахьмада, Гайтукиев Хьусена, иштта кхыбараша.

Дика дIаболабаьб ТIой-Юртарча культура ЦIен самодеятельноста коллективо ший болх а. Ала деза цу самодеятельносте хьинаре дакъа лоацараш юкъерча школа хьехархой хилар.

А. МИСЛАУРОВ,

МОСКВА. СССР халкъа боахама карагIдаьннарий выставка лаьтта леладареи хьайбаш леладареи керда техника хьахьокхача хьайийлача майдан тIа хьагойташ я «Кировец» К-700 яхача трактора тIехьатесса «РСМ-10» яха керда комбайнови агрегат, «К-70» яха ше Iойоассаеш йола тележка я цунца. Фийг бола ялат чуэццашехьа улув тессача ше Iойоассаеча тележка чу ча хьачуухийтаргдолаш я из комбайнови агрегат.

Комбайнови агрегата овсарал сахьата 1,34 гектар я. Из керда комбайнови агрегат кийчъяьй «Ростсельмаш» заводерча ялат чуэцача машиний комплексашта йолча ГСКБ-е.

Сурта тIа: «РСМ-10» яха комбайнови агрегати «К-70» яха ше Iойоассаеш йола тележкеи тIехьатесса «Кировец» яха трактор.

О. Кузьмина сурт.
ТАСС фотохроника.

ШУРА ТIАЕТТАЛУ

Дика тешал ду Ахмарова Сацийтайна Надтеречни района «Надтеречный» совхозе. Хьинар долаш а болх лерттIа вIаштIехьбаккха ховш а я из, оал.

Низткъа мара кхоачашъяцар шурий-товарни фермо план нов. Ахмарова цига кулгалде хьожаялехьа. Хувцадала доладелар гIулакхаш из болх бе йолаелча денз.

ХIанз яхье хьалха боагIа фермера дикагIбола доярках Ахмарова Яхийта, Солтаева Зина, Юсупова Хадишат. Кагерманова Зина, кхыбараш. Соахка биъ бетта яьккхачул 300—350 килограмм дукхагIа шура яьккхай цар шоаш беттача хIара Iаттагара.

ХIаьта ерригача ферме соахка дийнахьа йоаххаш хиннaчул 450—500 килограмм шура дукхагIа йоаккх хIанз.

Биъ бетта планах 140 тонн шура яккха мара ца езача 223 тонн шура яьккхай ферме. Даьхача толамех тоъам а беш сатийна Iеш бац ферма болхлой.

И. ХОЛМОВ.

ЭЛЬБА ТIА ВIАШАГIКХЕТАР

1945 шера бIаьсти, фашистски Германеца лоаттабаьча тIема тIеххьарча кIирашка хинна из событи хьахьекхай литература тIа, искусства, живописе, советскии американскии тIемахой мемуарашка.

ХIаьта а дог тоха ца луш дешалургдац хIанз архиве даха, цIенача, лоаццача дешашца даь, Советски Эскара доакъошкара иха, вIаши барта йолча антигитлеровски коалицерча шин держава тIемахой вIашагIкхетарах дола хоамаш.

Тхона хьалхашка улл Эльба тIа американцаши вайи вIашагIкхетарах лаьца 5-ча Гвардейски эскара Политически отдело баь хоам. Тахан вайна бIаргагучча хулаш йолча событешца бувзам а тессаш, цар меттахьа хIама тох шоллагIча дунен тIема истори тахан харцахьдаккха, дерригача адамий моастагIа — фашизм хIалакъеча Советски Эскаро лаьца хоадамболлаш дола дакъа лохде гIертараштa.

Къамаьл де дош лургда вай кастта ткъо шу дузаш долча документашта.

Документ № 1. 23 апреле Эльба яхача хин малхбоалехьарча берда тIа дIатIаьннача 58-ча Гвардейски Красноградски краснознаменни дивизе 173 стрелкови батальоно,— деш вай 5-ча советски Гвардейски эскара Политотдела начальника гварде инарал-майора Каткова хоама тIара, — хьалаьцай хин малхбузехьарча берда тIа уллача Торгау яхача города нийсса дехьарча оагIорахьа Эльба яхача хи тIа гIолла тиллача тIаьна гонахьара оборона участок.

25 апреле американски форма а тIаювхаш волча цхьан салтечо Торгау яхача города киназа гургалаш дадача тIера бе йоахкаш лестаеш байракхилгаш а йолаш, вай бIухоша кхета ца ду дешаш а дувцаш цIогIа деттар. Цул тIехьагIа гургалаш дадача тIера IокIал а ваьнна эрсий меттала ши дош аьлар: «Москва—Америка».

ТIаккха Эльба яхача хин аьрда оагIорахьарча берда тIа латтача вай тIемахоша дийхар цунгара из гаргагIа юхевар. Американски салтечо дийцар, эрсий бIунашца бувзам оттабе декхарийла болча американски разведчиний группацара ва ше яхаш.

Дукха ца говш американски эскара эпсар вера. Цо хоамбир разведчикаш 1-ча американски эскара 69-ча гIашлой девизецара ше хиларах, хIаьта цо вай эпсаргара дийхар шийца из американски штабе воагIилга.

ТIаккха фу хилар дIахо, советски эпсараш американцаша шоаш бийхача баха раьза а хинна, американски гIашлой дивизе штабе бахача хана? ЦIаькха а цу лакхе бийцача хоама тIагIоргда вай:

«Американски салташа деттаiш тIоараш а долаш, ЦIеча Эскареи советски халкъеи сийна телаш моаршал а долаш тIаийцар советски эпсараш. Цар вай эпсарий погонаш тIара хьа а доахаш шоашта дIадехкар седкъилгаш, советски эмблемаш тIайоахка чопилгаш дехар царгара, советски тIемахой бицлург боацаш фуннагIа йихьа а царгара цхьа хIама яхьа безам болаш.

Вай эпсараш дIатIаийцар американски пехотни дивизе командира инарал-майора Райнхардта. Iалаьмате чIоагIача доттагIленца хилар из вIашагIкхетар».

Документ № 2. 26 апреле Эльба яхача хин малхбоалехьарча берда тIа 69-ча американски гIашлой дивизе командир инарал-майор Райнхардт тIаэцаш вар 58-ча Гвардейски стрелкови дивизе командир инарал-майор Русаков.

Приеме иштта бар американски оагIорахьара 69-ча дивизе командира заместитель бригадни инарал Марест а соединене штаба начальник полковник Пилинч а. Инарал-майора Русаковеи инарал-майора Райнхардтеи къамаьлаш дир.

«Дунен тIа айса мел яьккхача хана ца хинна тайпа дика хетар хинна ва со укх деношка, — аьлар американски инарала. — Доккхал деш а ираз долаш а ва со сай дивизе эггара хьалхагIа турпалерча ЦIеча Эскара доакъоща вIашагIкхета аьттув баларах. Цу вIашагIкхетаро сихдергда Германе тIема низаш цIендаь хIаландара».

Цо даьча къамаьла жоп луча хьисапе ше къамаьл деш, инарал-майора Русакова аьлар:

«ЧIоагIа къовсам лоаттабеши сийлахь коталонаш йоахаши боккха никъ хьабенаб турпалерча ЦIеча Эскаро. МоастагIал долча Германе территоре гIад а даха тIаэц оаха тхоашца барта дола американски бIунаш. Гитлеровски Эскар сихен цIендаьн дохадара а чIоагIгIа машар оттабара а бола тешам хилба укх вIашагIкхетарах».

Документ № 3. «Ши ди даьннад советскии американскии дивизей командираш вIашагIкхийттачул тIехьагIа. 28-ча апреле Вердау яхача юрта кхы а лакхагIча боараме вIашагIкхетар хилар — 34 гвардейски стерлкови корпуса командира гварде инарал-майора Баклановеи 5 американски корпуса командира инарал-майора Хюбнереи. ЦIаькха а безаме лувцаш кулгаш, моаршалаш телаш ду къамаьлаш.

Американски корпуса командира инарал-майора Хюбнера, советски тIемахошка лаьрхIа, аьлар:

«Дика хет сона вай вIашагIкхийтта. Ер да хIанзалца аз яьккхача хана ца хиннача тайпара чIоагIа са дог гIоздаьккха а берригa американски салтийн эпсараши эггара чIоагIагIа гIаддаха ди — эрсий эскарца Германе, укхаза Эльба яхача хи йисте вIашагIкхетар».

Инарал-майора Бакланова американски корпуса командирага дIаделар «Сталинград лораярах» яхача медала сурт тIадоалла знамя. Из ше дIалуча хана советски инарало хьаьшашка аьлар:

«Шуга дIалу аз корпуса доакъоша Сталинградера денз Эльбе кхаччалца хьаена знамя».

Советски знамя ше дIаэцаш, американски инарала дIайха баркал аьлар шоай терко ярахи шоашца доттагIал хиларахи.

Документ № 4. «30 апреле вIашагIкхийтар 5 Гвардейски эскара командующи Советски Союза Турпал, инарал-полковник Жадови 1-ча американски эскара командующи визза инарал Хаджеси. Американски военначальники цун Iалаьмате йоккха свитеи тIаийцар инарал-полковника Жадовеи 5-ча Гвардейски эскара военни совета членашеи. Советски командующе ший американски коллегеи цунна улуврa нахи чубийхар хьалхашкахьарча оагIоца хьалйоахкаш СССР, США, Великобритане паччахьалкхен байракхаш а йолаш йолча здане.

Американски хьаьшашка укх дешашца моаршал делар инарал-полковника Жадова:

«Господин визза инарал, господаш! Коталонаш йоахача барта йолча державай герзашцара низаш германски лаьттан тIа кулгаш лувцаш, шоайла моаршалаш хетташ долча укх исторически сахьата пурам да сона ЦIеча Эскарца цхьана немецко-фашистски агрессораш цIенбаь бохабара гIулакх чакхдоакхаш болча американскии британскии тIемахошка шоашка гIолла цIеначa дег тIара моаршал дала».

Ший лоацца къамаьл укх тайпара ловца а боаккхаш чакхдалийтар инарал-полковника Жадова:

«Даькъала хийла, немецки нацизми милитаризми эша а яь, вай боевой барто яьккха котало. ЧIоагIа машар Iалаш бергба вай дерригача дунен халкъашта юкъе!».

Цунна жоп луш къамаьл дир 1-ча американски эскара инарала Ходжеса. Цо аьлар:

«Тахан укхаза шуца хилар — из доккха ираз да. Тахан вIашагIкхийттаб эрсий 5-ча Гвардейски эскареи 1-ча американски эскареи викалаш. Вай массане а дукха хана денз сатувсаш яр ерха.

ЧIоагIагIа вола моастагI эшаве аьттув баьлар шун. Одерах гIа дехьа а баьккха, шо гарга кхаьчар Германе центра. Германи йохаяьй, хIаьта из кхы цIаккха ура а оттаргьяц.

Америке тхона массаза а дагалаттаргда, цIаккха диц а лургдац котало яккхара ЦIеча Эскаро даьр».

Инарал полковникага Жадовга Знамя елар инарала Ходжеса. Из ше дIалуча хана цо аьлар:

«Знамя Хьога дIалуш, аз Хьога а Хьа эскара эпсарашка а дIалу сай шуцара безами сийи».

Инарала Жадова инаралга Ходжесага дIаделар художественно хоза кийчдаь, «Сталинград лораярах» яха медаль юкъейоаллаш дола альбом. Из совгIат ше дIаэцача хана 1-ча американски эскара командующе инарала Ходжеса дог гIоздаьнна цIогIа техар:

«Сай ала безам болчча тайпара баркал алара дешаш таъац сона. Американскии советскии бIунашта юкъе укхаза дIадоладенна доттагIал традици а хинна дIаоттаргда, хIаьта цу традицех вай шинна а мехка юкъе дуккхача шерашка латтаргболаш барт а хургба».

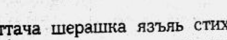
* * *

20 шу даьннад советскии американскии бIухой Эльба тIа вIашагIкхийттачул тIехьагIа денз, доттагIалца вIаши кулгаш лийцачули моаршалаш телаш цу хана къамалаш даьчули тIехьагIа денз. Из событи цIаккха а йицъяц советски наха, къаьстта а шоллагIча дунен тIема ветеранаша, Эльба тIа вIашагIкхийттача дакъа лоацаш хинхараша. Уж дIахо а болх 1945 шерарча бIаьстан юхьерча цу деношка шоай дегаш ураоттадаь, лаьттан тIарча халкъашта юкъерча машарен доттагIалеи идеалаш бахьан долаш къовсам а лоаттабеш.

Америка ВIашагIкхийттача Штатий прогрессивни наха, фашизмацеи нацизмацеи лоттабаьча къовсама ветеранаша, Эльба тIа эрсий салташка эггара хьалхагIа кулг кховдадаьраша а иштта сий деш я из событи, из дага а лувц, лархIа а лоархI вонниски вошалеи бартцхьоагIони символ санна.

Цунца цхьана ховш да, Америка ВIашагIкхийттача Штатий империалистически гIозараш, малхбузенгермански реваншисташца, кхыча мехкий реакционни низашца барта барий адамле прогрессивни наькъашца дегIаухилга тIехьашкахьа юхадерзаде гIертилга, фунагIа даь а Эльба тIа вIашагIкхетар дицде, шоллагIча дунен тIема истори харцахьдаккха безам болга. Цхьабакъда, бакъ долча хIамаша къарву. ХIаьта бононца долаш хинна, ше мадарра дола истори толхадулургдац, кегадулургдац, харцахьа доаккхалургдац.

Яков ГОРЕЛИК,
Яков УШЕРЕНКО,
АПН комментатораш.

Литературни оагIув

ТIом лаьттача шерашка язъяь стихаш

Дж. ЯНДИЕВ

Наьна илли

Боча хьесташ,
Накха хьувкхаш,
Дега везаш!
Аз лелаваьв хьо.

ДегагIов хинна,
Лаьча санна,
Даьхенна аьнна,
Аз кхеваьв хьо.

Зовза хуле,
ТIехьашка воале,
Со къинтIера
Яргьяц хьона.

Мехка сий дехка,
Эхь дой Даьхенна,
Са кортали
ТIадоагIалда хьона!

ЗIАМИГА ВОЛАШ Е КХИЙНА ХЬАЭТТАЧА

ЗIамига волаш е кхийна хьаэттача,
ТIом бувцарах мара бовзаш вацар со,
ТIом хала ба, тIемо нах отто халача,
Яхар мара, тIема бала Iайшаь вацар со.

МоастагIчох едда йоагIача,
Яхарах еха йоагIача
Кхалсага юхь тIарча сурто,
БIаь шера со тIем тIа хилча санна,
МоастагIчун къизал, тIема согато
Кизга чура санна, бIарга яйтар сона.

М.-С. ПЛИЕВ

ХЬА ДОШО СЕДКЪА КУРА КЪЕГ

Сов бирса венар бала мехкош,
Цун къиза боадо эккхаяь.
Iа кагдир, Даьхе, фашизма довкъаш,
Уж къоарза жIарганш легадаь.

Цу сийлен новкъа дукха бисар
Чурт догIа ца кхувш турпалхой.
Да воацаш дезал, мел жерой бисар?
ХIанз а делх бIаргаш цар ноаной.

Маржа-яI, Дуне. Хиннадац атта
ЦIий мела тоаба хIалакье;
Гитлер чухинна Рейхстага тIа
ЦIе Байракх егIа «лотае».

Вай ираз бахьан лийгаьрий сийна
Йоврийоаца цIераш лотаяь.
Са турпала Даьхе, хьийгаьчох кхийна,
Хьо йода хало эшаяь.

Хьа наькъа бIоаххал из сийрда боахаш
Ильич лепа сердал я.
Кхы итташ мехкаш вайца са доахаш,
Са гIоза Даьхе — уллув да.

Хьа лозунг: Нийсхо, Ираз Машар!
Дунен тIа массе метта ек.
Хургвац укх лаьтта, хьох ца вашар,
Хьа дошо Седкъа кура къег

Хь. ОСМИЕВ

УЙЛАШ

Цу малхо къоагабу
Лоаман бухь санна,
Бакълеро къоагаю
Вахара кIийле,
Асаро дожаду
Хьуна гIа санна,
Харцлеро йожаю
Къонахчун сийле

• • •

Цхьа саг-из ба форда тIадам,
ТIадам боацаш форд хургбац.
БIарчча форд ба дерриг адам,
Саг ца хилча халкъ хургдац.

• • •

Наьнах бер мо, мехках хьийрчар
Иразо къоагаву.
Мехках къехкаш юстар гIийртар
Асаро воагаву.

Дж. АЛБАКОВ

ВА, ТХА НОАНОЙ

Ва, тха ноаной, ГIалгIай истий,
Ва, тха беза йижарий!
МалагI хоржаргба аз бустам
Диста шун низ, хьинар.

МалагI бустам?! Дунен йисте
Вохалургва шугарчул
ДукхагI доацаш оза, диста
Дега йIовхал, къонахчул.

Дийца варгвий шун из денал?
Дикал оза тараз дац.
Хозал? ЦIаккха шун хозленах
Цкъа шо дайнар вицлургвац.

Кхуврча доахке сискал йотташ
Шоай юххерча жуврах яь,
Новкъост воацаш уллув отта
Кхай тIа гота доахке цхьаь.

Мар, е воша накъавоаккхаш
ТIем тIа, фу хов, ваха-ве,
Е шоай цхьа воI накъавоаккхаш
Цу эскаре гIулакх де,

Е уж байна. хатар доагIе,
Дегаш гIийла керчадеш.
Е юххера наьна оагIув
Лаца кхелла шоай бер леш,

Корта Iочу ца бохийташ,
Дог ца дуллаш дуненах,
Чакхдувл шо тха ноаной кхийте
Вахацарча халонех.

А. ХАМХОЕВ

ЙоIацара безам

Малхо санна Iуйре хозъеш
Из хи тIа арайоал,
Дега къайле дIа ца хойташ
Со бIарг тоха духьал воал.

Дошо хьаьса цун кIажараш
Михо боча ловзаю,
Доагаш лепа Iаьржа бIаргаш
Къайлах сайга делаш гу.

Мерза езар лелаш боа никъ
Аз дошоца булларгбар,
Ткъамаш даларе оалхазар хинна
Цунна улув хьувзаргвар.

БIарга ца гуш йоаккхаш йоа ха
Шера, бетта нийсса хет.
Бийсан сога наб ца яйташ
Массаз гIанах духьал латт.

Латтаргвар со цунга хьежаш
Шераш дукха ахарах,
Мерза безам цунца буаш
Дега езаяларах.

Малхо санна Iуйре хозъеш
Из хи тIа я арайоал,
Дега къайле дIа ца хойташ
Со бIарг тоха духьал воал.

«ПАЬТIАМАТ»

РЕЦЕНЗИ

Пьеса автора драматурга С. Бадуева кховзткъа шу дизар белгалдоаккхача хьисапера гIулакх да Нохч-ГIалгIай драматически Х. Нурадилова цIерахча театро «ПаьтIамат» яха спектакль оттаяр. Бадуева тIеххьара боккхагIчарех болх ба «ПаьтIамат» яха пьеса. 1937-ча шера «ПаьтIамат» яхача драма тIа болх бе болабелар режиссер Г. Батукаеви театра актераши. «ПаьтIамата» репетицеш еча хана массаза а тIахулар С. Бадуев, цо цу хана дуккха а хIамаш хувцар, тIадеттар.

ТIеххьара а, 1965-ча шера 9-ча марте Х. Нурадилова цIерахча театра сцена тIа зрителашта цIаькха а бIарганйра «ПаьтIамат» яха драма. Пьеса чулоацам боашхар керттера режиссер Б. Харлип а волаш хьекхар хIанз из спектакль. Нохч-ГIалгIай драматурге эггара дикагIа йола исторически драма я «ПаьтIамат». Таханарча дийнахь а Iалаьмате чIоагIа лоархIаме дола дуккха дешаш да цу тIа гIеттадераш а къоастадераш а. Цун хана а кхыметтел Нохч-ГIалгIайчен хьалашка хIанз а Iалаьмате доккха маIан долаш проблема я драматурга керттера теркам тIабохийташ яр — Iадатои шариIатои деттача дына гIабаех вайнаьха кхалсаг мукъайоаккхилга, ший цIен юкъе тIалаттача лоалах из паргIата йоаккхилга. ПаьтIамата образаца авторо хьахьекхад ше ювцача кхалсагах доахка дика гIулакхаш — эхь-эздел, дега цхьалхал, моральни цIенал-дерригача халкъа цхьа доккха хIама тIакхаьчача хьалашка халкъа юкъара хьашташ бахьанце къовсам лоаттабара лоIамга доалаш хилар.

Стихийни еш йола выступленеш йита а йита, нохчий халкъ сакхетамера революционни къовсам лелабара наькъа тIа даьнна ха я С. Бадуева ший драма тIа ювцаш яр. Цу хана цо лоаттабаьча къовсама ши тенденци лелаераш ба революционер Лаген збаргашта керте латта Мусости. Из тема чIоагIгIа тIехига хьахьекхай спектакла тIа. Къовсама методий хьакъехьара царна хеттараш вIалла тара доацаш хилар цу сахьате хьагучадоал эггара хьалха вIашагIа а кхийтта Лаганеи Дудийнеи юкъе геттара принципиальни дола къамаьл хиннача хана. Ишта да из пьеса тIа, хIаьта спектакле Хадзиев-Лаганеи Гулиев-Дудийнеи юкъера из къамаьл чIоагIгIа прозаически формехьа, кхыметтел комически формехьа да. Мусоста образаца е режиссера а е актера М. Цицкиева а къоаггаяь хьа ца хьоккаш йисай Лагас кертагIйоахача методашта духьалара збаргашта керте латтачун оамалаш. Хьалда шоай ха йолаш я драма тIа С. Бадуева хьахьокхаш йола событеш. Нохчече хиннача восстанешта хьалха лаьттача Шамала, Iалбик-хьажий, Зелимха цIераш йоахаш хиларо белгалдоах ювцаш яр Октябрьски революци хилалехьа дукха гаьнара йоаца ха йолга. ХIаьта спектакла тIа социальни гIулакхел дукхагIа белгалдоах морально - этически, психологически гIулакхаш. Цо кIезигбу «ПаьтIамат» яхача драма политически лоархIам.

Экспозиционни даькъе режиссера а декоратора а дика хьахьокх нохчий вахарера хьалда йола белгалонаши къаьнарча Нохчечена типични бола нахи. ТIадувхача баракъанна чIоагIа тоабенна гу вайна низ кхоачаш болчар викалаш, хIаьта вокх оагIорахьа вайна гу Iаьдала паччахьа мутIахьа боацараш. Цхьабакъда, спектакль дIахо ме йода из социальни вIашдухьлений тема тIехьашка а йоалаш, тIа-тIа дукхагIа кертагIдоах кхыдар: йоIа тIагIерта моллеи ПаьтIамата чIоагIане чIоагIа цунна еш йола духьалеи.

Спектакла тIа уж ши образ чIоагIа дика нийсъенна йоллашехьа а, спектакла авторашта бIарга ца гуш дисад моллана духьала латта керттера низ Лага хилар. Образ дика хьахьекха хилар белгалдаккхара кхоачам ба пхьарсаш айп даьха, лайнача халонаша ханал хьалха юхьа тIара мордаш хобадаь, хIаьта а наьха доггбезам шийгахьа долаш вола хадзиевски Лага бIаргавайча.

РСФСР заслуженни артиста Я. Зубайраева иштта дика къоастам болаш хьахьекхай молла образ а. Лагам моллан ролаш ловзаеш бола артисташ дика нийсбаларо къайлахьо спектакле ца деш диса гIулакхаш. Я. Зубайраева хьахьокхаш вола молла хьакъал долаши хьахулаш йоагIа конфликт шийца тIаяхьаши ва. Спектакле драматически действи массе хана хьаллоаттаеш а шоашта духьале елга хьакхоллаш а да молла тIакхувш дола гIулакхаши цо леладераши. Духхьала йоIа тIакхувш хиларгара кхы дIахо ца доалаш дац пьеса тIа а спектакле а моллах доахка гIулакхаш. Цо хьинаре дакъа лоац збаргаш паччахьа Iаьдала карабига гIерташ, ПаьтIамата да лоацийтача, цо тийшаболх вIашагIбехк Мусост лацийта. Цхьабакъда, ший духхьаларча моастагIчул — Лагий низ мабарра бовзац моллана. Из бахьан долаш хул из иштта кIалвисар а.

Цу тайппара, цун цхьацца долча доакъошка эпически доазонел ара а ювлаш, кIоаргта исторически социальнии оамалехьа хул спектакла конфликт. ЧIоагIа хьаштдоацар да ерригача спектакла тIа а театро из гIулакх иштта дIачакх ца даккхар.

Дувцилга йоацаш безамерча кхалсагах ПаьтIаматах—З. Багаловах хьахилац денал дола тIемахо. Сендухьа доаккха а ца ховш, из белгалдаьккхад спектакль чакхйоаллача метте а: пьеса тIа топ теха молла вувр ПаьтIамат я, хIаьта театре моллана топ тохар Мусост ва. Ше хьахьокхаш йолча турпала дагахьара доккхий хувцамаш, йоалаш-йоалаш гIулакхашта из дух тIа ялар бокъонца мадарра хьахьокха магаизар артисткана Багалована.

Молланеи Лаганеи юкъерча къовсаме хьагучайоал драма керттера тема — ширачоаи кердачоаи юкъера къовсам, цхьабакъда, цу тема хьаеллар мишта хул аьлча, ший дегIаяре молла оагIонгахьара закономерно Лагий оагIонгахьа йоалаш йола кхалсаг я керттера хьахьокхаш яр. Гонахьарча вахара долаш дола бирса гIулакхаши кхалсага патриархально-дына иллюзеши вIаши къовсалу. Из гIулакх эшшача боараме къоага а даь хьахьокха магаизар З. Багалована, актрисах шийх доахка гIулакхаш бахьан долаш цо хьахьокха турпал чIоагIа безам тIабодаш йоллашехьа а. Укхаза хьагучадаьлар: вай ханарча кхалнаьха образ геттара дика кхетае а ловзае а могаш йолча З. Багаловайна (Р. Гамзатова «Лоаман кхалсаг»), шийла хьалхагIа баьхача кхалнаьха образаш маярра хьахьокха цу боарраме хала хилар.

Керттерча драматически действел совнагIа «ПаьтIамат» яхача драма тIа гIойлен лостамаш а да. Керттера гIулакхаш дегIа ме доагIа парца вIашагIкхет уж гIойлен лостамаш а, керттера драматически действи Iалаьмате чIоагIа кхохка а деш.

Талант йолаши хьисап долаши актер ва М. Цицкиев, цхьабакъда, цо ший торонел ледарагIа хьахьекхав укх спектакла тIа ший турпал Мусост, дуккха а къаьгагIа ловзайора цо хьалхагIа ловзаяь ролаш. ПаьтIамата а наха а везавала тоам болаш дуккха дика гIулакхаш цунах доахке а, тIемахо хиларга диллача, збаргий кулгалхо хиларга диллача ледара ва цо гойташ вола Мусост.

С. Бадуев ший пьеса тIа бувцаш бола беррига нах, моллагIа хинна а цхьа маIан долаш ба, уж берригаш а геттара лоархIаме ба итогови дош къастача метте? Из-м театрана а белгалдаьннад. Хабиба роль ловзаеш хьалхашка воагIа вайна артист Ю. Идаев. Эсала, доастама, пристопаи бIаьхийча нахаи хьесталуш, сагал доацаш саг ва Хабиб, цхьабакъда, къеча наха хьалхашка шийха доаккхалаш дувцаш, ше низ кхоачаш ва моттийта гIерташ ва из. Ма куреи сонтеи ва из Дуда лоацача хана! Ма доастамеи эсалеи ва из хьунагIа збаргашта карависача хана! Цисково санна кIаьдеи зовзеи дувзача когех, ка эгарах, сов чIоагIа вохарах юхьа тIара увзалуча дулхех хьахов Хабиба—Идаев мелла бIеха хиларах хIамах ца къахкаш «дошо погонаш» яхар духьа тийшаболх бергболаш а хьаштдар дохка кийча хургволаш а саг хилар.

Иштта дегаза саг ва артиста Сайхана хьахьокхаш вола Кала а. Моллаца из вIашагIкхийттача сцене, юххьанца хеталучох, бокъонца даьлах кхераш а боккхийча наьха сий деш а саг ва из. Цхьабакъда, дукхагIа из ме вовз хьагучадоал эзделах цIенвенна воассавенна, тIалаттача паччахьа Iаьдало толхаваь, цхьаккха а моральни принцип йоацаш, сагах дахка дезача гIулакхех хьада ваьнна саг из хилар.

Халкъа потенциальни низи из дынах тешаш хилари хьахьокхаш хила везаш воллашехьа а, спектакле кIезигача лоархIаме хеталу Дуда—Гулиев. Психологически чулоацамга диллача драма тIа из образ ПаьтIаматали Лагали кIезигагIа белгалйоалаш яц. Цхьабакъда, ший турпала тIерча гIулакхашта дукхагIа теркам тIа а бахийта, цун чухье кIоаргга бIаргаяйтац Гулиева. Цу образа диалектика хьахьокхаш да «хьо паччахьана мутIахьа ца хиларах-м сона дукха веза хьо, цхьабакъда, хьо далла духьала хиларах аз сий дац хьа» яха, цо Лагийга оала дешаш, хIаьта моллагIча хIамана тесса деш дола мукIарло мо мара кхы къоастам боацаш оал уж С. Гулиева. Алхха цхьан Гулиевгара дежа Iеш дац из кхоачамбоацар. С. Бадуев оалача деша вокха говзанч хиннав. Алхха цо язъяь цхьа «ПаьтIамат» мара кхы драма яц вай стихотворни формехьа язъяь. Из спектакль теркалйича хийцца ала йиш я. Х. Нурадилова цIерахча театре лоадама актераш бац поэзи еша ховш, аьнна. Из бахьан долаш дIаяьннай драма поэтичность. Дош къоагадеши сценически къамаьл шаьрдеши кхоачам боллаш болх ца баро дикка чухнахьа баькхаб спектакла мах.

Театра коллектива декхар да боккха лоархIам болаш йола из спектакль дIахо тоа а еш гойта.

М. ШАМСУДИНОВ, театровед.

БОККХА БЕЗАМ

(Наьрт-орстхой дувцар).

Вахаш хиннав доттагIа Соска Солсеи, Ватар Ширткъеи, Оршамар Аьрши. Дика доттагIий хиннаб уж.

Оршамар Аьрша ший сил дукхагIа езаеннай цхьа хозал яла йоалла йоI. ФуннагIа дича а укханна из йоI хьалуш хиннаяц, хIаьта из йоI йоацар кхы саг йоалаергьяц ше, аьнна, чIоагIо яь из а хиннав.

Цlаьхха йоI еннай. Цу йиIий цIагIа лаьттача гIарбашага аьннад Оршамар Аьрша.

— Цо йоIа мерчи хьоарчадеча хана сага ца хойташ со а цунца цхьана мерче юкъе хьоарчавелахь, — аьнна, дикка хIама еннай.

Оршамар Аьрша аьннача бесса гIарбаша да а даьд. Цу йоIаца каша виллав ер. Каша къайлачул тIехьагIа ший алмаза шалтаца мерчи дохадаь хьа а ваьнна йоIа юхе Iохайнав из. Сагота, уйлане ер вагIача хана дакъа даа аьцна дага болаш моакхаза текхарг бенаб. Оршамар Аьршас алмаза шалта йийтта массайтта дакъа даьд цох. КIезига ха яьннача гIолла хьабенаб кхы а цхьаькха моакхаза текхарг. Вийна улла ший новкъост бIарга а вайна, юхабийрза бахаб из моакхаза текхарг. Цхьа ха яьннача гIолла бага дошо бурилг а йоаллаш юхабенаб. Ший новкъоста — бийна уллача текхарга мел дола дакъа хеттетта Iо а дилла, шалта мел кхийттача из дошо бурилг хьокхаш дийнбаьб. Из бIаргадайнача Оршамар Аьрша шаккхе бийна дIабаькхха, дошо бурилг хьа а яькха из бурилг хьекхай цо цу йоIа. Бордех хьекхача са даха йолаеннай, бIаргех хьекхача бIаргаш хьалекхад, кулгех, когех хьекхача дийнъенна дIаяхай.

Каша аьхка хьал ара а баьнна мари сесаги долаш баха хьайшаб уж.

ДIаяздаьр Ибрахlим ДАХКИЛЬГОВ.

Ши доттагIа

Уции Бацин яха ши доттагIа хьоашалгIа бахаб. Кхайка фусамда ара ваьккха салам а денна «Хьаьший чуэций оаш?» — аьнна хьаттад цар.

— Ва Iалейкум салам, марша доагIалда хьаьший, чудовла, — аьнна хьалха а ваьнна волавеннав фусам-да.

— Моаршал лулда дала, — аьнна ший доттагI ара а вита цунна тIеххьа чуваьннав Уци. Цец а ваьнна, новкъост ара мишта витар Iа, чу хIана ванзар из? — хьаттад фусам-дас Уцега.

— Ше бежан доландаь, бежана хьайбай оамал мара мича хул. — жоп деннад Уце.

«Хьайба дале а бежан дале а хьаьша ма вий из гIулакх де а дезаш», — ши-шийца а аьнна, араваьннав фусам-да.

— Ай чу хIана валац хьо, новкъост хьачу ма венавий хьа. — аьннад цо ара латтача Бацега.

— Ше пхьу боландаь, жIале оамал ма йий цун, — аьннад Баце, фусам-даьна тIехьа а ваьнна ше цIагIа чуводаш.

Хьаьший паргIата а балийта хаттар даьд фусам-дас. ГIулакх деш, маркъалг санна, кхесташ фусам-нана а яр. Цхьацца - шишша дувцаш уж багIаш дукха ха ялале даа-мала истола тIа даькхад фусам-нанас. Уцена хьалхашка тIехки Бацена хьалхашка буци йилла ший цIендаьна дика даа хIама оттадаьд цо.

ХIама дIаь ше йиствевальча фусам-дас аьннад.

— ХIа. хьаьший. кходийн кхо бийсеи оаша тханцига даккхарах Iе а Iодувша а моттиг я шоана, бакъда, со се-м балха ваханза варгвац.

— А. баркал хилда. оаша тхона даьр доккха гIулакх да, дIагIоргда тхо, — жоп деннад Уцеи Бацеи.

— Ара а баьнна шоаш дIаболхош уйла яьй шин доттагIчо.

— Ванах фу дар цу фусам-дас вайна даьр. сох цхьаккха а хIама аьннадарий Iа?—хьаттар Баце Уцега.

— Хьо хьайба доландаь бежан да из аьннадар-кх.

— Даьра аз хьо а мэ «хоаставаьвар» жIале оамалаш а йолаш пхьу ба из, аьнна. «Эъ, — аьнна нйккхад шиннега а, — цо вайна даьр доагIгIача бесса гIулакх да-кх — жIалена тIехк а енна, бежана буц а йилла».

Цу дийнахь денз дош деннад цар цу хьакъехьа шоайла кхы бегаш ца бе. Цул тIехьагIа шоаш хьоашалгIа бахача а цаI шоллагIвар хьалха вакхха гIерташ хиннаб доттагIий.

Цу хана денз цар шоайла шоаш лоархIандаь наха а лоархIаш, массанена байза а байза дIабахаб доттагIий.

ДIаяздаьр Башир ЧАХКИ.

АГИТКОЛЛЕКТИВАЙ КУЛГАЛХОЙ СЕМИНАР

Селхан, 14 мая КПСС Нохч-ГIалгIай обкома политически дешара ЦIагIа чакхъяьлар промышленни предприятей, транспорта а гIишлон а организацей агитколлективай кулгалхой шин дийнахьара семинар. Семинаре гулбеннарашта хьалхарча дийнахьа багах ювцача а гойтара а агитаце идейни боарами цунах боала пайдеи лахбарах лаьца къамаьл дир КПСС обкома пропагандаи агитацеи отдела заведующе заместителa нов. Лина, Нохч-ГIалгIайчен городийн нах бахача моттигийн планировках а цига гIишлош хьалъярах а лаьца дийцар Нохч-ГIалгIай АССР гIишлони архитектуран управлене начальника нов. Федотова.

Агитколлективай балха опыт ювцаш къамаьлаш дир производственно-товарни контора парткома секретара нов. Кацевмана, «Красный молот» завода парткома секретара заместителa нов. Лопатинске, Грозненски химкомбината политпросвещене кабинета заведующе нов. Дудинас, «Чечингстройтранс» производственни объединене агитколлектива кулгалхочо нов. Новикова, кхычар.

ШоллагIча дийнахьа семинаре дакъа лоацаш бараша ладийгIар КПСС обкома промышленни отдела нов. Правеньке семилетка тIеххьарча шера паччахьалкхен план толамца кхоачашъяра даькъе агитколлективашта хьалхашка латтача декхарех лаьца даьча къамаьлага.

Политически агитаци дикагIа вIаштIехьяккхар а цу даькъе шоаш Iоаьча опыта а хетадаь семинаре къамаьлаш дир № 1 йолча хIамаш тегача фабрика парторганизаце секретара нов. Ванневас, «Старогрознефта», НПУ 1-ча нефтепромысла партбюро секретара заместителa нов. Живодровас, кхычар.

Семинаре хиннараша иштта ладийгIар дунен халкъашта юкъерча хьалах КПСС обкома лектора нов. Баикина йийшача лекцега а.

С. КОТИЕВ.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

СОВЕТСКИ КХАЙКАРАЛ ДОАШХ ДУНЕНО

Машар лорабара лаьрххIа гIулахдаш чакхдаха, керда дунен тIом хилара кхерам дIабаккха аьнна, дерригача мехкий правительствашка, парламеташка, халкъашка чIоагIгIа тIахьехам а беш, фашистски Германи эша а яь Котало яьккхача Дийнахьа дена ткъо шу дизарца дувзаденна даь КПСС Центральни Комитета, СССР Лакхехьарча Совета Президиума. Советски Союза правительства Кхайкарал чIоагIгIа раьза а хинна тIаийцар дерригача дунен тIа. Дуккхача мехкий радиос, кепа йоазоно, агентстваша дIахо а сихъяь доашх советски кхайкарал. цу тIара термоядерни тIема кхерама духьаларча къовсаме халкъаш кхоталара, шоллагIча дунен тIемах тIехьаленна юхелиса. къоастаянза йола проблемаш нийсъяр духьа цар низаш дебадара, ядерни державаша ядерни герз кхоссаргдоацаш тешшаме юхаялара тIахьехамаш деш йола моттигаш белгала а йоахаш.

«Сакхетамга даь кхайкарал» — массанахьа а цхьатарра раьза а хинна ишта йоах цу кхайкаралах польски кепа йоазоно. «Советски Союза кхайкарал, — язду «Глос Працы» яхача газето. — из оптимистически документ да, кIаьда оптимизм йоаллаши тIалатта кхерам къайлакхухьаши из деце а. Кхайкарал тIа я цхьан боарамагIа хьайоагIаши кхоачашйича дунен тIара хьал дикка тоадергдолаш а керда тIом хилара кхерам дIабоаккхаргболаш а йола программа.

«Советски Союза машар безаш хилар, — язду «Юманите» яхача французски газето, — тийнача пацифизмаца юкъе цхьаккха а хIама долаш дац. ХIаьта из дерригача дунен халкъашта доккха ираз а да хIанзарча хьалашка эггара маьршагIа йолча паччахьалкхен эггара чIоагIагIа бола тIема низ хиларах. Кхетадеш да, из низ ца эшаш баларе советски халкъа дикагIа хеташ хилар, хIаьта массане а цIендаь герз дIадаккхара пайдана ше деш дола гIулакхаш цо социйтарг а дац».

«Скынтейя» яхача румынски газето изложене тIа доаладу Советски Союзо цIаькха а дерригa халкъаш тIахьех керда дунен тIом хилара кхерам дIабаккхара, хIаьта массане а юкъарча машареи халкъий кхерамзлени хьаштий духьа, ший оагIонгахьара, дийза дарг мел доацар де кийча а я из яхаш дола дешаш.

«Кагъюлургйоаца духьале оттаянза ягрьяц агрессеи тIема авантюрайи новкъа» — цу тайпара вывод ю кхайкарал доашхаш долча «Непсабадшаг» яхача будапештски газето. «ШоллагIча дунен тIемо, — белгалдоаккх газето, — хьахьекхар, хIанзарча дунен тIа социальни прогресси къамий кортамукъалени наькъах бода сийлахь-боккха болам юхасоцабе могаргдола низаш дунен тIа ца хилар.

«Отечествен фронт» яхача болгарски газето язду, тIом лаьттача хана геттара къаьгга гучадаьннача социалистически строй яхаргйолаши эшаергйоацаши хиларо цIаькха а бокъонца бакълир. Советски Союз адамашта хьалха а этта бIубенна йодаш хилар.

(ТАСС).

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

ЮКЪАХЪЯХА БIЕХА УЙЛАШ

СОФИЯ. США империалисташа Къулба-Малхбоален Азе лелаю авантюризм, Къулбехьен Вьетнама чурча гIулакхашта тIемаца юкъегIертар, ДРВ-ена духьалара американски агресси бокъонца харцахьа лоархI укхаза кулгаш а яздаь цхьана араяьккхача Болгарски лаьтта леладара халкъа союзеи ахархой союзий Ерригяпонски федерацеи коммюнике тIа.

БРЮССЕЛЬ. Бельге общественность тIа-тIа чIоагIагIа оарцагIъювл США Вьетнамеи Доминикански Республикаи халкъий чурча гIулакхашта тIемаца юкъегIертилга соцалайтар духьа. «Драпо руж» яхача газето беча хоамах, Льежски районе массехк сахьата 25 эзар сагага кулгаш яздайтар Къулба-Малхбоален Азе машар юхаоттабелга, Доминикански Республикера США герзашцарча низий тIема интервенци соцаелга, лаьттан тIа чIоагIгIа машар оттабелга, массане а цIендаь герз дIадоаккхилга дувцаш йолча возванена кIал.

Петиции подписаши Льеж яхача провинце Iаьдалашка дIаелар.

РИМ. Коммунистий — муниципальнии провинциальнии советий члений къаман конференце дакъа лоацаш хиннараша тIаийцача резолюцешка массане а цхьатарра харцахьа лаьрхIар Вьетнамереи Доминикански Республикереи «ВIашагIкхийттача Штатий зуламера гIулакхаш». Цар хьалхьацар больнице оборудовани эцара ахча гулделга вIацтIехьдаккхеи из Доминикански Республике, Вьетнаме дIаяхьийтеи аьнна предложенеш енача итальянски лорий инициатива.

(ТАСС).

ЛЕРХIАР—СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ОБЩЕСТВО ХЬАЛЪЯР

ЗАНЗИБАР, 12 май. (ТАСС). Занзибара революционни Совето селхан закон арадаьккхад Занзибаре цхьа парти хургйола система юкъейоалаяра. Занзибара паччахьалкхен министра Абуд Джамбе пресс-конференце Iойийшар, министра аьнначох, цхьатарра Занзибара конституци а лархIа мегаргдолаш йола «Афро-ширази» яхача парте устава керттера положенеш. Уставо яхачох, къахьегача халкъа хьашташ хьаллоаттадеш йола, мехка алхха ше цаI мара йоаца политически парти я «Афро-ширази» яха парти. Парте оттаю правительства политика. Вож мел йола партеши организацеши законах йоацаш лоархIаш хилар дIакхайкаю.

ХIанз йолаш мел йола организацеш: революционни профсоюзий федераци, кагирхойи кхалнаьхеи, лигаш укх гаргтарча бетта дIахийца хила еза. «Афро-ширази» яхача парте лерхIараши декхараши — саго сага еш йола эксплуатаци цIенъяь дIайоаккхилга, мехкарча берригача къахьегамхой — болхлой, ахархой, интеллигенце социалистически общество хьалъечара цхьоагIо чIоагIъелга. Парте лерхIар — капитализмаца, колониализмаца, неоколониализмаца, империализмаца къовсам лоаттабелга.

Радио: 6.30 — Юрта боахама болхлошта передача (нохчий меттала). 6.45 — Ашараш. 7.10 — «Грозненски рабочийи» «Комсомольское Племяи» газетий обзор. 8.15 — «Сердало» газета оагIонаш тIара. 8.25 — Концерт. 8.45 — «Къона тIехье» яха передача (нохчий меттала). 16.35 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 16.45 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 19.30 — Кердача иллей концерт.

Телевидени: 18.25 — «Кругозор» яха телевизионни журнал. 19.20 — Бераштa дола фильм. 19.40 — Художественни самодеятельноста концерт. 21.05 — «Со-береза» яха телевизионни фильм.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный ЦIеча фронтовикий улица, 15. Телефонаш: редактора — 2-41-23; редактора зам. — 2-07-01; бехктокхама секретара — 2-45-48; партийни вахарен, промышленнии, юртбоахамен, письмойи отделий — 2-25-72; корректорске — 2-09-20.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Красных фронтовиков, 15. Телефоны: редактора — 2-41-23; зам. редактора — 2-07-01; ответственного секретаря — 2-45-48; отделов партийной жизни, промышленного, сельскохозяйственного и писем — 2-25-72; корректорской — 2-09-20.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революце проспект 7/84.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84.

СФ02525. Заказ № 2864.